

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม

มีนาคม ๒๕๖๑
คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสังคม

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม

มีนาคม ๒๕๖๑

คณะกรรมการการปฏิรูปประเทศด้านสังคม

คำนำ

คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสังคมมีภารกิจในการจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ หมวดที่ ๑๖ การปฏิรูปประเทศ ซึ่งบัญญัติให้มีเป้าหมายของการปฏิรูปประเทศในการสร้างความสงบ เรียบร้อย ประองตอง พัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และดุลยภาพระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุและจิตใจ เพื่อให้สังคมและประชาชนมีความสุข ซึ่งในแผนการปฏิรูปประเทศต้องมีการกำหนดวิธีการ ขั้นตอน กลไก เป้าหมาย ตามกฎหมายว่าด้วยแผนและขั้นตอนการปฏิรูปประเทศ โดยต้องมีการนำแผนดังกล่าวไปปฏิบัติภายใน ๑ ปี และให้มีผลสัมฤทธิ์ภายใน ๕ ปี พร้อมทั้งให้มีการติดตามการดำเนินงาน และรายงานต่อคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคมได้จัดทำขึ้น โดยดำเนินการทบทวนบริบทตามข้อกำหนดของรัฐธรรมนูญและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ข้อเสนอการปฏิรูปของสภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) และหน่วยงานอื่นๆ วิเคราะห์สถานการณ์แนวโน้มภายนอกและภายในที่สำคัญด้านสังคม และความสอดคล้องเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ รวมถึงรับฟังความคิดเห็นจากภาคส่วนต่างๆ ของสังคมไทยทั้งในส่วนกลางและภูมิภาค เพื่อวิเคราะห์สังเคราะห์วางกรอบประเด็นการปฏิรูปสังคมที่สำคัญ กำหนดเป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ ตัวชี้วัด งบประมาณและแหล่งเงิน และขั้นตอนการดำเนินการ ซึ่งแผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคมฉบับนี้จะนำเสนอต่อคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติเพื่อพิจารณาตามขั้นตอนต่อไป

คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
มีนาคม ๒๕๖๑

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปผู้บริหาร	ก
ส่วนที่ ๑ ภาพรวมการปฏิรูปประเทศด้านสังคม	๑
๑.๑ บทนำ	๑
๑.๒ สถานการณ์และแนวโน้ม	๔
๑.๓ ความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทฯ	๑๓
๑.๔ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นเมื่อดำเนินการแล้วเสร็จ	๑๓
๑.๕ ตัวชี้วัด	๑๔
๑.๖ งบประมาณและแหล่งเงิน	๑๔
ส่วนที่ ๒ เรื่องและประเด็นปฏิรูป	๑๕
๒.๑ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๑ : การปฏิรูปการออม สวัสดิการ และการลงทุนเพื่อสังคม	๑๗
๒.๒ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๒ : กลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคม	๒๗
๒.๓ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๓ : การจัดการข้อมูลและองค์ความรู้ด้านสังคม	๔๒
๒.๔ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๔ : ระบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง	๔๘
๒.๕ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๕ : การมีส่วนร่วม การเรียนรู้ การรับรู้ และการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม	๖๗

บทสรุปผู้บริหาร

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม

ข้อเสนอแผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม ได้จัดทำขึ้นตามบริบทในข้อกำหนดของรัฐธรรมนูญ หมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ และพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ และได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสังคม จำนวน ๑๓ คน ซึ่งมีนายปิณฑุพงศ์ พิ๋งบุญ ฌ อยู่ธยา เป็นประธานกรรมการ โดยได้นำผลการศึกษาและข้อเสนอการปฏิรูปประเทศของสภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) ข้อเสนอการปฏิรูปประเทศของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) และข้อเสนอการปฏิรูปด้านสังคมของหน่วยงานอื่น มาใช้เป็นแนวทางในการจัดทำข้อเสนอแผนการปฏิรูปในครั้งนี้ด้วย

หลักเกณฑ์สำคัญในการจัดทำเรื่องและประเด็นปฏิรูปได้พิจารณาจากสถานการณ์และแนวโน้มที่สำคัญ โดยแบ่งเป็นสถานการณ์และแนวโน้มภายนอก ได้แก่ (๑) ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่ส่งผลต่อความเป็นไปได้ในการบริหารจัดการภาครัฐที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งมีเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นตัวแปรในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคม (๒) กระแสการเติบโตของหุ้นส่วนการพัฒนาทางสังคม โดยเฉพาะวิสาหกิจเพื่อสังคม (Social Enterprise: SE) ในการให้บริการสังคมโดยภาคส่วนอื่นที่มิใช่รัฐ เพื่อให้การจัดการบริการทางสังคมมีความครอบคลุมมากยิ่งขึ้น (๓) กระแสโลกาภิวัตน์และการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ ทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายระหว่างกันมากขึ้นทั้งสินค้า บริการ และแรงงาน และจะทำให้ประเทศไทยกลายเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมมากขึ้น

ส่วนสถานการณ์และแนวโน้มภายใน ประกอบด้วย (๑) การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรไปสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ ทำให้ภาครัฐต้องจัดสวัสดิการ และรับภาระด้านสาธารณสุขของผู้สูงอายุมากขึ้น (๒) ประชากรไทยโดยเฉลี่ยมีรายได้ไม่เพียงพอที่จะชดเชยค่าใช้จ่ายตลอดช่วงชีวิตและมีการออมอยู่ในระดับต่ำ ส่งผลต่อความมั่นคงในการดำรงชีวิตในวัยสูงอายุ (๓) คุณภาพของคนไทยในภาพรวมยังมีปัญหา รวมถึงปัญหาเชิงคุณธรรมที่ยังคงเป็นปัญหาสำคัญและยังไม่มีระบบรองรับเชิงสถาบันอย่างเป็นรูปธรรม (๔) ประเด็นด้านความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ยังเป็นปัญหามาอย่างต่อเนื่อง นำมาซึ่งความไม่เท่ากันของทุนในการพัฒนาศักยภาพคน ทั้งการเข้าถึงบริการด้านการศึกษาและสาธารณสุข (๕) ความเหลื่อมล้ำด้านการเข้าถึงการคุ้มครองทางสังคม โดยกลุ่มแรงงานนอกระบบยังไม่สามารถเข้าถึงสวัสดิการที่จำเป็น กลุ่มคนพิการยังถูกจำกัดในการเข้าสู่ตลาดงาน ในขณะที่กลุ่มผู้ไร้สัญชาติยังประสบปัญหาเรื่องการได้รับสัญชาติ (๖) ระบบการคุ้มครองผู้บริโภคยังมีข้อจำกัด โดยการใช้ประโยชน์จากข้อมูลยังมีข้อจำกัดเฉพาะในหน่วยงานของตนเอง ตลอดจนความซับซ้อนของกระบวนการผลิตและระบบตลาดที่ทำให้การติดตามตรวจสอบสินค้าและบริการทำได้ยากยิ่งขึ้น (๗) ระบบการจัดการข้อมูลทางสังคมของประเทศยังเป็นลักษณะการดำเนินการจากหลายส่วน โดยที่หน่วยงานต่างๆ จัดทำข้อมูลแต่ยังมิได้บูรณาการให้เป็นฐานข้อมูลเดียวกัน (๘) การพัฒนาในระดับชุมชนมีการฟื้นฟูอย่างต่อเนื่อง แต่ยังมีข้อจำกัดเชิงระบบในหลายส่วนที่ทำให้ชุมชนจำนวนมากยังไม่สามารถพึ่งตนเองได้ (๙) สถานการณ์ของการลงทุนทางสังคมจากภาคส่วนต่างๆ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ทั้งในแง่ของยอดเงินบริจาคในกิจกรรมต่างๆ และความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร และ (๑๐) คนไทยส่วนใหญ่นิยมให้บริจาคเงิน แต่ยังมีสัดส่วนการลงมือทำกิจกรรมจิตอาสาที่ค่อนข้างน้อย

ข้อเสนอแผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคมได้จัดทำขึ้นเพื่อพัฒนาประเทศสู่สังคมคุณภาพอันเป็นเป้าประสงค์หนึ่งภายใต้ร่างยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี โดยมีแนวทางปฏิรูปที่สำคัญทั้งการสร้างหลักประกันทางด้านเศรษฐกิจและสังคมให้แก่คนกลุ่มต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาส การเพิ่มบทบาทของชุมชนในการบริหารจัดการตนเอง และการเสริมสร้างพลังทางสังคมให้เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ

ซึ่งสอดคล้องกับร่างยุทธศาสตร์ชาติฯ ในหลายยุทธศาสตร์ อาทิ ยุทธศาสตร์การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน และยุทธศาสตร์การสร้างความเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

เป้าหมายรวมของข้อเสนอแผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม ประกอบด้วย (๑) คนไทยมีหลักประกันทางรายได้ในวัยเกษียณที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ (๒) สังคมไทยเป็นสังคมแห่งโอกาสและไม่แบ่งแยก (๓) ภาครัฐมีข้อมูลและสารสนเทศด้านสังคมที่บูรณาการทุกหน่วยงานและเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ (๔) ชุมชน/ท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง โดยสามารถจัดการตนเองและทำงานร่วมกับภาคส่วนต่างๆ ได้ และ (๕) คนไทยมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปสู่การมีจิตสาธารณะเพิ่มขึ้น

สำหรับเรื่องและประเด็นการปฏิรูป คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสังคมพบประเด็นหลักที่ต้องเร่งดำเนินการ ๕ เรื่องสำคัญ ได้แก่ (๑) การออม สวัสดิการ และการลงทุนเพื่อสังคม (๒) การช่วยเหลือและเพิ่มขีดความสามารถกลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคม (๓) การจัดการข้อมูลและองค์ความรู้ทางสังคม (๔) การพัฒนาระบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง และ (๕) การสร้างการมีส่วนร่วม การเรียนรู้ การรับรู้ และการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม ซึ่งประเด็นต่างๆ เหล่านี้ ได้ผ่านการประชุมรับฟังความเห็นแล้ว ๔ ครั้งในแต่ละภูมิภาค ได้แก่ กรุงเทพมหานคร อุดรธานี นครศรีธรรมราช และเชียงใหม่ โดยผู้เข้าร่วมประชุมรับฟังความเห็นล้วนเห็นด้วยกับข้อเสนอแผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคมที่มีทั้ง **แผนการปฏิรูปเป็นรายเรื่อง (Agenda Based)** ได้แก่ การปรับปรุงการออม สวัสดิการและการลงทุนเพื่อสังคม การช่วยเหลือและเพิ่มขีดความสามารถกลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคม การจัดการข้อมูลและองค์ความรู้ทางสังคม **แผนการพัฒนาเชิงพื้นที่ (Area Based)** ได้แก่ การพัฒนาระบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง และ **แผนการจัดกระบวนการเพื่อขับเคลื่อนสังคม (Social Movement)** ได้แก่ การสร้างการมีส่วนร่วม การเรียนรู้ การรับรู้ และการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม โดยมีรายละเอียดแต่ละประเด็น ดังนี้

การปฏิรูปการออม สวัสดิการ และการลงทุนเพื่อสังคม เน้นการสร้างความมั่นคงในทางเศรษฐกิจและสังคม (socio-economic security) ให้แก่คนทุกกลุ่ม และให้สถาบันทางสังคมสามารถแบ่งเบาภาระการลงทุนทางสังคมของรัฐบาล เนื่องจากที่ผ่านมา คนไทยมีการออมอยู่ในระดับต่ำและไม่เพียงพอที่จะใช้ในการดำรงชีวิตในวัยสูงอายุ ประกอบกับกระแสการเติบโตของวิสาหกิจเพื่อสังคมที่จะสามารถสนับสนุนภาครัฐในการจัดบริการทางสังคมให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น โดยประเด็นการปฏิรูปการออม สวัสดิการ และการลงทุนเพื่อสังคม ให้มีความสำคัญกับการปรับปรุงระบบการออมทั้งภาคสมัครใจและภาคบังคับเพื่อให้คนไทยทุกคนมีรายได้เพียงพอหลังพ้นวัยทำงาน รวมทั้งลดความเหลื่อมล้ำเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์และบริการของรัฐ ดังนี้ (๑) การปรับปรุงรูปแบบการตลาด ผลิตภัณฑ์ การอำนวยความสะดวกแก่กลุ่มเป้าหมายเพื่อเพิ่มสมาชิกในกองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.) (๒) การออกกฎหมายว่าด้วยกองทุนบำเหน็จบำนาญในรูปแบบการออมภาคบังคับภายใต้หลักการระดมการออมทั้งผู้รับสวัสดิการสังคม เจ้าของกิจการ และรัฐบาล เพื่อสร้างระบบให้คนไทยมีบำเหน็จบำนาญหลังพ้นวัยทำงาน (๓) จัดสรรภาษีมูลค่าเพิ่มส่วนหนึ่งคืนให้แก่ผู้เสียภาษีตามเลขบัตรประจำตัวประชาชน เพื่อเป็นเงินออมของผู้เสียภาษี และ (๔) ปรับปรุงกฎหมายระบบสวัสดิการที่มีอยู่/ลดการให้สวัสดิการระบบปิดเป็นระบบเปิดมากขึ้น เพื่อให้สิทธิประโยชน์ที่ได้รับจากสวัสดิการต่างๆ มีความเหมาะสมและเป็นธรรม นอกจากนี้ ยังให้ความสำคัญเรื่อง **การลงทุนเพื่อสังคม** โดย (๑) เร่งรัดให้มีการอนุญาตให้นิติบุคคลที่ประสงค์จะดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการส่งเสริมกิจการเพื่อสังคมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๔ ทำธุรกรรมไปพลางก่อนได้ พร้อมเร่งรัดการออกกฎหมายวิสาหกิจเพื่อสังคม (๒) ให้ออกเป็นนโยบายของคณะสงฆ์เพื่อให้วัดช่วยเหลือกิจกรรมทางสังคมมากยิ่งขึ้น และ (๓) จัดสรร

งบประมาณเหลือจ่ายปีงบประมาณ ๒๕๖๑ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อจัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางสังคมในการดำเนินโครงการนำร่องที่ตอบสนองต่อความต้องการในชุมชน อาทิ สถานดูแลและให้บริการผู้สูงอายุ สถานบริการผู้ป่วยไม่ติดเตียง และพัฒนาองค์ความรู้เพื่อตอบสนองความต้องการเร่งด่วนของชุมชน รวมทั้งศึกษาและจัดตั้งกองทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม

การปฏิรูป*กลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคม* ดำเนินการภายใต้แนวคิด “ปฏิรูปเพื่อปลดอุปสรรค” โดยเฉพาะอุปสรรคต่างๆ ที่ทำให้คนบางกลุ่มในสังคมได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา สาธารณสุข การเมือง กฎหมายและวัฒนธรรม ตลอดจนความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงการคุ้มครองทางสังคม โดยเน้นการสร้างโอกาสให้คนทุกคนสามารถเข้าถึงบริการต่างๆ ได้อย่างครอบคลุมในทุกมิติ ในกลุ่มเป้าหมายสำคัญ อาทิ เด็กและเยาวชน สตรีผู้พิการ ผู้สูงอายุ คนยากจน คนไร้ที่พึ่ง บุคคลไร้สถานะทางทะเบียนราษฎร ผู้พันโทฯ ผู้ติดเชื้อเอช ไอ วี และผู้บริโภค ภายใต้กลไกการทำงาน ๓ ประการ คือ การสังคมสงเคราะห์ (Social Work) การเสริมพลัง (Strengthening and Empowerment) และการจัดสวัสดิการ (Welfare) เพื่อปรับปรุงระบบความช่วยเหลือและเสริมสร้างศักยภาพกลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคมให้มีประสิทธิภาพ โดยมีประเด็นปฏิรูป ๗ ประเด็น ได้แก่ (๑) ปฏิรูประบบขนส่งสาธารณะไม่ให้เป็นอุปสรรคเพื่อคนทั้งมวล (Design for All) โดยผลักดันการก่อสร้างรถไฟฟ้าในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล และโครงสร้างพื้นฐานบริการขนส่งสาธารณะอื่นๆ ให้ทุกคน/ทุกกลุ่มเข้าถึงได้โดยไม่เป็นอุปสรรค รวมทั้งการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับการออกแบบที่เป็นสากล (Universal Design) (๒) ปฏิรูปกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ โดยสนับสนุนและเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์บริการคนพิการ และปรับปรุงรูปแบบการใช้เงินกองทุนฯ ให้เป็น unit-cost ที่เน้นโครงการเสริมสร้างอาชีพคนพิการที่ไม่สามารถทำงานในสถานประกอบการได้ (๓) เสริมสร้างศักยภาพผู้สูงอายุในการทำงาน โดยขยายอายุเกษียณราชการ แก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายที่ให้ผู้สูงอายุสามารถรับงานเป็นชิ้นงาน (๔) ปฏิรูประบบการคุ้มครองผู้บริโภค โดยแก้ไขพระราชบัญญัติการคุ้มครองผู้บริโภคให้สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคมีอำนาจทางปกครอง และใช้เทคโนโลยีเป็นช่องทางสื่อสารให้ผู้บริโภคในการรักษาสิทธิต่างๆ (๕) ปฏิรูปการขึ้นทะเบียนกับผู้ไร้สถานะทางทะเบียนราษฎร โดยกำหนดแนวทางและแผนการขึ้นทะเบียน โดยเฉพาะกลุ่มคนพิการ คนยากจน กลุ่มคนบนพื้นที่สูง กลุ่มชาติพันธุ์ (๖) การเปลี่ยนแปลงนโยบายประชากรเพื่อเสริมสร้างดุลประชากรในอนาคต โดยให้สิทธิในการลดหย่อนค่าใช้จ่ายในการเข้าถึงเทคโนโลยีช่วยอนามัยเจริญพันธุ์ และพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ได้มาตรฐาน/ครอบคลุมทุกพื้นที่ เพื่อลดภาระการดูแลของพ่อแม่ และ (๗) เสริมพลังสตรี โดยแก้ไขกฎหมาย/ระเบียบที่เป็นอุปสรรคเพื่อเพิ่มสัดส่วนสตรีในตำแหน่งบริหารขององค์กร

การจัดการข้อมูลและองค์ความรู้ด้านสังคม เป็นประเด็นปฏิรูปสำคัญที่จะช่วยให้หน่วยงานภาครัฐทราบความต้องการของประชาชนได้อย่างชัดเจน สามารถนำไปจัดทำนโยบายที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน รวมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บข้อมูลและให้เกิดการบูรณาการข้อมูลด้านสังคมระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยดำเนินการใน ๓ กิจกรรม ได้แก่ (๑) ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้จัดเก็บและบริหารข้อมูลและสารสนเทศในระดับชุมชนและตำบล โดยออกแบบระบบเชื่อมโยงกับข้อมูลประเภทอื่นๆ และรวมอยู่ในข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ของรัฐบาล พร้อมออกแบบระบบความปลอดภัยควบคู่กับระบบฐานข้อมูลเทคโนโลยีสารสนเทศ (๒) จัดลำดับความสำคัญการเปิดเผยข้อมูลที่ประชาชนต้องการทราบ และสร้างการรับรู้ โดยสำรวจความต้องการข้อมูลที่ประชาชนต้องการรับรู้ ปรับปรุงการบริการภาครัฐ และปรับปรุงระบบการร้องทุกข์ให้สะดวกต่อการติดตามมากขึ้น (๓) พัฒนาระบบข้อมูลด้านภาษี โดยนำผู้มีรายได้เข้าระบบการแจ้งรายได้ทุกคน เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการจัดทำนโยบายให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายได้มากยิ่งขึ้น

การปฏิรูประบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง เน้นการขจัดอุปสรรคในเชิงโครงสร้าง อาทิ ข้อจำกัดในการบริหารจัดการทรัพยากรชุมชน การขาดความต่อเนื่องในการจัดระบบสวัสดิการชุมชน การขาดการบูรณาการงานพัฒนาชุมชนระหว่างภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยดำเนินการภายใต้เงื่อนไขสำคัญ ได้แก่ (๑) การเพิ่มสิทธิหน้าที่ อำนาจ ทรัพยากร (๒) การขจัดอุปสรรค ปกป้อง คุ่มครอง และ (๓) การเพิ่มพลังความสามารถ โดยจะพัฒนาเครื่องมือสำคัญในการปฏิรูปกลไกการจัดการแบบมีส่วนร่วมและมาตรการทางกฎหมายใน ๒ ส่วนสำคัญ คือ การปฏิรูปเชิงพื้นที่ และการปฏิรูประบบและกลไก เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนมีความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การบริหารชุมชน และการบริหารทรัพยากร ภายใต้ ๕ กิจกรรมสำคัญ ได้แก่ (๑) ปฏิรูประบบการสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็งเชิงพื้นที่ โดยให้ตำบลเป็นพื้นที่การพัฒนาอย่างบูรณาการ มีการจัดทำระบบฐานข้อมูลสารสนเทศเชิงภูมิศาสตร์/แผนแม่บทชุมชนแบบบูรณาการ และให้มีคณะกรรมการประชารัฐสนับสนุนตำบลเข้มแข็งระดับจังหวัดและระดับประเทศ (๒) ปฏิรูปสิทธิและบทบาทชุมชน โดยจัดทำ พ.ร.บ. รองรับสิทธิชุมชนและบุคคล พ.ร.บ. ยุติธรรมชุมชน แก่ไข พ.ร.บ.สภาองค์กรชุมชน พ.ศ. ๒๕๕๑ หรือ กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องให้สภาองค์กรชุมชนมีบทบาทร่วมที่สำคัญ และยกระดับสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนจาก องค์การมหาชนให้มี พ.ร.บ. รองรับเพื่อความคล่องตัวในการส่งเสริมความเข้มแข็งขององค์กรชุมชน (๓) ปฏิรูป ทรัพยากรและทุนชุมชน โดยผลักดัน พ.ร.บ. ธนาคารที่ดิน จัดทำ พ.ร.บ. ธนาคารต้นไม้ ออกกฎกระทรวงตาม พ.ร.บ. หลักประกันทางธุรกิจ เพื่อกำหนดต้นไม้เป็นทรัพย์สินและแก่ไข พ.ร.บ. ป่าไม้ พ.ศ. ๒๕๔๔ รวมทั้ง พัฒนาระบบการบริหารจัดการแหล่งน้ำขนาดเล็กบนฐานการมีส่วนร่วมของชุมชน (๔) ปฏิรูประบบสวัสดิการ ชุมชน โดยแก่ไข พ.ร.บ. ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. ๒๕๔๖ และจัดทำ พ.ร.บ. ส่งเสริมและพัฒนา องค์กรภาคประชาสังคม พ.ศ. .... และ (๕) ปฏิรูประบบเศรษฐกิจชุมชน โดยจัดทำ พ.ร.บ. สถาบันการเงิน ประชาชน จัดทำแผนพัฒนาระบบสัมมาชีพชุมชนที่เป็น Matching Model กับภาคธุรกิจ จัดทำ พ.ร.บ. วิสาหกิจเพื่อสังคมให้เป็นกฎหมายส่งเสริมการทำงานเพื่อสังคม และปรับปรุง พ.ร.บ. สหกรณ์ กฎระเบียบ ต่างๆ เพื่อพัฒนาสหกรณ์ทุกประเภทให้เข้มแข็ง

การส่งเสริมการมีส่วนร่วม การเรียนรู้ การรับรู้ และการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม เพื่อให้สังคมเกิดความ เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (social cohesion) ยอมรับในความแตกต่างและมีความเอื้ออาทรกัน ซึ่งที่ผ่านมา การทำกิจกรรมทางสังคมยังมีน้อยและไม่ได้มีการรวมตัวกันอย่างเป็นทางการ ขาดองค์กรเฉพาะในการบริหาร จัดการงานอาสาสมัคร โดยประเด็นการปฏิรูปให้ความสำคัญกับการสร้างจิตสำนึกสาธารณะของประชาชนผ่าน กิจกรรมทางสังคมบนพื้นที่สร้างสรรค์ในรูปแบบต่างๆ เพื่อนำศักยภาพของอาสาสมัครและกลุ่มพลังต่างๆ ช่วย ขยับเคลื่อนสังคมให้เป็นสังคมคุณภาพ ดังนี้ (๑) การสร้างพลังจิตอาสา ดำเนินโครงการจิตอาสา “เราทำความดี ด้วยหัวใจ” โดยจัดกิจกรรมอาสาสมัครเพื่อพัฒนาชุมชนในทุกจังหวัด (๒) การสร้างพลังแผ่นดิน ปฏิรูประบบ อาสาสมัครในพื้นที่โดยจัดทำฐานข้อมูลอาสาสมัคร/กิจกรรมดำเนินการในพื้นที่ต่างๆ เร่งรัดฟื้นฟูกิจการลูกเสือไทย และผลักดันให้สภาเด็กและเยาวชนดำเนินกิจกรรมจิตอาสาในด้านต่างๆ ทั้งการศึกษา สุขภาพ กีฬา วัฒนธรรม ท้องถิ่น (๓) การสร้างพลังสร้างสรรค์ โดยสร้างและพัฒนาพื้นที่ศูนย์การเรียนรู้ทักษะชีวิต จัดเวทีให้ผู้สูงอายุ แลกเปลี่ยนในรูปแบบโรงเรียนผู้สูงอายุ ยกกระดับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นพื้นที่ฟื้นฟูและกล่อมเกลาเด็ก และขยาย เครือข่ายวิทยุชุมชนเพื่อช่วยเหลือสาธารณะในรูปแบบของ จส. ๑๐๐ และ (๔) การสร้างพลังภูมิคุ้มกัน โดยจัดทำ มาตรฐานดูแลสื่อออนไลน์ อาทิ จัดทำ Rating เนื้อหาสื่อประเภทต่างๆ ก่อนเผยแพร่ ระบบตรวจสอบข้อมูล ข่าวสารบน Smart Phone และโครงการ Citizen Watchdogs โดยสร้างระบบดิจิทัลในการเฝ้าระวังทางสังคม ในชุมชน

โดยสรุป การจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคมในครั้งนี้ มีเป้าหมายเพื่อให้ทุกภาคส่วนร่วมกันขับเคลื่อนการพัฒนาสังคม โดยให้ความสำคัญกับกลุ่มเป้าหมายตั้งแต่ระดับบุคคล ชุมชน และสังคม ผ่านการสร้าง ความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม โดยประชาชนทุกคนจะได้รับโอกาสที่เป็นธรรมตามศักยภาพและ สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม และได้รับผลจากการปฏิรูปสังคมอย่างทั่วถึง โดยจะไม่ทิ้งใครไว้เบื้องหลัง ตลอดจน มุ่งเน้นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและพลังทางสังคมในการพัฒนาชุมชนบนฐานของศักยภาพชุมชน และภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน อันจะเป็นฐานรากสำคัญในการพัฒนาประเทศไปสู่สังคมคุณภาพในที่สุด

ส่วนที่ ๑

ภาพรวมการปฏิรูปประเทศด้านสังคม

๑.๑ บทนำ

การปฏิรูปประเทศด้านสังคม เป็นหนึ่งใน ๑๑ ด้านของการปฏิรูปประเทศที่ต้องดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ หมวดที่ ๑๖ บัญญัติให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ประเทศชาติมีความสงบเรียบร้อย สามัคคีปรองดอง พัฒนาอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุกับการพัฒนาด้านจิตใจ สังคมมีความสงบสุข เป็นธรรม มีโอกาสทัดเทียม ขจัดความเหลื่อมล้ำ ประชาชนมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ รวมทั้งให้มีกฎหมายว่าด้วยแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ ซึ่งได้มีการตราพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๐ ต่อมาได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านต่างๆ ขึ้นรวมทั้งคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสังคม จำนวน ๑๓ คน ซึ่งมีนายปิติพงศ์ พิ๋งบุญ ณ อยุธยา เป็นประธานกรรมการ ตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๐

โดยที่ การจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม ต้องมีความชัดเจน กำหนดวิธีการ ขั้นตอน กลไกและเป้าหมาย มีการรับฟังความเห็นจากประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ที่สำคัญต้องนำแผนดังกล่าวนี้ไปปฏิบัติภายใน ๑ ปีและให้เห็นผลสัมฤทธิ์ภายใน ๕ ปี พร้อมทั้งให้มีการติดตามการดำเนินงานตามแผน และรายงานผลต่อคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ ในกรณีนี้ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสังคม จึงได้ดำเนินกระบวนการจัดทำแผนปฏิรูปประเทศด้านสังคมอย่างเป็นขั้นตอน โดยทบทวนบริบทตามข้อกำหนดของรัฐธรรมนูญ และข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ประมวลผลการศึกษา และข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับการปฏิรูปด้านสังคมที่ได้มีการจัดทำมาแล้ว ทั้งของสภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) และหน่วยงานอื่นๆ รวมทั้งวิเคราะห์สถานการณ์แนวโน้มภายนอกและภายในที่สำคัญด้านสังคม พิจารณาความสอดคล้องเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ วิเคราะห์สังเคราะห์หากรอบประเด็นการปฏิรูปสังคมที่สำคัญ กำหนดเป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑.๑.๑ บริบทตามข้อกำหนดของรัฐธรรมนูญ

การปฏิรูปประเทศด้านสังคม นอกจากจะเป็นไปตามบทบัญญัติ **หมวดที่ ๑๖ ของรัฐธรรมนูญ** แล้ว ยังมีบริบทความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญในหมวดต่างๆ และมาตราต่างๆ ที่สำคัญ ดังนี้

๑) **หมวด ๓ สิทธิเสรีภาพของปวงชนชาวไทย** ทั้งในการได้รับสิทธิ เสรีภาพและความคุ้มครองในระดับบุคคลอย่างเท่าเทียมกัน รวมถึงสิทธิของผู้บริโภคที่ย่อมได้รับการคุ้มครองตลอดจนระบุถึงสิทธิของบุคคลและชุมชนในด้านต่าง ๆ อาทิ การอนุรักษ์ ฟื้นฟู ศิลปะ วัฒนธรรม และจารีตประเพณี การจัดการและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ การจัดให้มีระบบสวัสดิการของชุมชน อาทิ มาตรา ๒๗ มาตรา ๓๒ มาตรา ๔๐ มาตรา ๔๑ มาตรา ๔๒ มาตรา ๔๓ มาตรา ๔๖

๒) หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ โดยรัฐต้องอนุรักษ์ ฟื้นฟู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติ และจัดให้มีพื้นที่ สาธารณะสำหรับกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชน และองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น สิทธิและมีส่วนร่วมในการได้ใช้ดำเนินการด้วย และหากการดำเนินการของรัฐอาจ มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือชุมชนต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากชุมชนที่เกี่ยวข้อง รวมถึง ต้องเปิดเผยข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะ และจัดให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้โดยสะดวก ตลอดจนจัดให้มีมาตรการ กลไกที่มีประสิทธิภาพในการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของผู้บริโภคด้านต่างๆ อาทิ มาตรา ๕๗ มาตรา ๕๘ มาตรา ๕๙ มาตรา ๖๐ มาตรา ๖๑

๓) หมวด ๖ แนวนโยบายแห่งรัฐ เพื่อใช้เป็นแนวทางให้รัฐดำเนินการตรากฎหมาย และกำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดินในเรื่องต่างๆ โดยมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูป ประเทศด้านสังคม ในเรื่องการส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ การให้ ความช่วยเหลือเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ยากไร้ และผู้ด้อยโอกาส การส่งเสริมให้มี ความสามารถในการทำงานอย่างเหมาะสมกับศักยภาพ คุ้มครองผู้ใช้แรงงานให้ได้รับความปลอดภัย ได้รับรายได้สวัสดิการ การประกันสังคม และสิทธิประโยชน์อื่นที่เหมาะสมแก่การดำรงชีพ การส่งเสริม การออมเพื่อการดำรงชีพเมื่อพ้นวัยทำงาน การส่งเสริม สนับสนุน คุ้มครอง และสร้างเสถียรภาพให้แก่ ระบบสหกรณ์ประเภทต่างๆ และกิจการวิสาหกิจขนาดย่อมและขนาดกลางของประชาชนและชุมชน การส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ อาทิ มาตรา ๖๘ มาตรา ๗๐ มาตรา ๗๑ มาตรา ๗๔ มาตรา ๗๕

๔) หมวด ๑๔ การปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับบทบาทหน้าที่และ อำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะ ตามมาตรา ๒๕๐ และมาตรา ๒๕๓ กำหนดให้การดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องเปิดเผยข้อมูล และมีกลไกให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมด้วย

๑.๑.๒ ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

การปฏิรูปประเทศด้านสังคม ดำเนินงานตามพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการ ดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ และจากการทบทวนบริบทตามข้อกำหนดของรัฐธรรมนูญ ในส่วนที่เกี่ยวข้อง จะมีข้อกฎหมายสำคัญเกี่ยวข้องกับการปฏิรูปประเทศด้านสังคม ซึ่งสามารถจัดเป็น กลุ่มต่างๆ ได้แก่ การสร้างหลักประกันในการดำรงชีวิตของประชาชน การกำหนดสิทธิชุมชนและ การส่งเสริมการจัดสวัสดิการชุมชน การให้ความช่วยเหลือกลุ่มผู้ด้อยโอกาส การสนับสนุนกิจการ ที่ให้บริการทางสังคม และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม โดยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง หลายฉบับทั้งในส่วนของพระราชบัญญัติ (พ.ร.บ.) พระราชกฤษฎีกา (พ.ร.ฎ.) กฎกระทรวง ระเบียบ สำนักนายกรัฐมนตรี และประกาศของหน่วยงานต่าง ๆ ดังนี้

๑) การสร้างหลักประกันในการดำรงชีวิตของประชาชน อาทิ พ.ร.บ.กองทุนการออม แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๔ พ.ร.บ.กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๓๙ พ.ร.บ.ประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ พ.ร.บ.หลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๕ พ.ร.บ.คุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๒

พ.ร.บ.ขายตรงและตลาดแบบตรง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๐ พ.ร.บ.ความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. ๒๕๕๑ และ (ร่าง) พ.ร.บ.กองทุนบำเน็จบำนาญแห่งชาติ พ.ศ. ....

๒) การกำหนดสิทธิชุมชนและการส่งเสริมการจัดสวัสดิการชุมชน อาทิ พ.ร.บ. ส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. ๒๕๔๓ พ.ร.ฎ.จัดตั้งสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) พ.ศ. ๒๕๔๓ พ.ร.บ.ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. ๒๕๔๖ พ.ร.บ.กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗ พ.ร.บ.ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. ๒๕๔๘ พ.ร.บ.สภาองค์กรชุมชน พ.ศ. ๒๕๕๑ (ร่าง) พ.ร.บ.ธนาคารที่ดิน พ.ศ. .... และ (ร่าง) พ.ร.บ.สิทธิชุมชน พ.ศ. ....

๓) การให้ความช่วยเหลือกลุ่มผู้ด้อยโอกาส อาทิ พ.ร.บ.ผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ พ.ร.บ.ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ พ.ร.บ.สัญชาติ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๕ พ.ร.บ.คนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒ กฎกระทรวงสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา พ.ศ. ๒๕๔๘ กฎกระทรวงกำหนดลักษณะหรือการจัดให้มีอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ และบริการขนส่ง เพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ พ.ศ. ๒๕๕๖ และกฎกระทรวงกำหนดวิธีการและค่าธรรมเนียมคำขอพิสูจน์ความเป็นบิดาซึ่งมีความเป็นสัญชาติไทยของผู้เกิดเพื่อการได้สัญชาติไทยโดยการเกิด พ.ศ. ๒๕๕๓

๔) การสนับสนุนกิจการที่ให้บริการทางสังคม อาทิ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างเสริมกิจการเพื่อสังคมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๔ (ร่าง) พ.ร.บ. ส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม พ.ศ. .... และประกาศอธิบดีกรมสรรพากรเกี่ยวกับภาษีเงินได้ (ฉบับที่ ๒๙๑) เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเพื่อการยกเว้นภาษีเงินได้ของวิสาหกิจเพื่อสังคม

๕) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม อาทิ พ.ร.บ.ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ พ.ร.บ.ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๖๐ พ.ร.บ. ลูกเสือ พ.ศ. ๒๕๕๑ และระเบียบกระทรวงสาธารณสุขว่าด้วยอาสาสมัครประจำหมู่บ้าน พ.ศ. ๒๕๕๔

๑.๑.๓ ผลการศึกษาและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับการปฏิรูป

จากการศึกษาทบทวน *ข้อเสนอการปฏิรูปประเทศของสภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.)* พบว่า สปช. ได้จัดทำข้อเสนอประเด็นการปฏิรูป รวมทั้งสิ้น ๓๗ ด้าน โดยมีข้อเสนอการปฏิรูปที่เป็นภาพรวมเกี่ยวกับด้านสังคมในหลากหลายด้าน อาทิ การปฏิรูปสวัสดิการสังคมที่ให้ความสำคัญกับระบบประกันสังคมถ้วนหน้า ระบบสวัสดิการสังคมที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย ระบบสวัสดิการสังคมกลุ่มผู้ด้อยโอกาส ผู้ยากไร้ คนพิการ คนชายขอบ สวัสดิการที่อยู่อาศัย การส่งเสริมความเข้มแข็งภาคประชาสังคม และระบบกลไกบริหารจัดการระบบสวัสดิการสังคม การปฏิรูประบบเพื่อรองรับสังคมสูงวัย ทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านสุขภาพ และด้านสังคม การปฏิรูประบบเพื่อสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็งที่มุ่งเน้นการเพิ่มสิทธิและบทบาทของชุมชนในการบริหารจัดการทรัพยากรและทุนชุมชน สวัสดิการชุมชน และสัมมาชีพชุมชน และการปฏิรูประบบการคุ้มครองผู้บริโภคในส่วนของระบบและกลไกการมีส่วนร่วมในการคุ้มครองผู้บริโภค ระบบข้อมูลและความปลอดภัยของผู้บริโภค ระบบชดเชย

ความเสียหายของผู้บริโภค กลไกและมาตรการการคุ้มครองผู้บริโภคภาครัฐ และปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ขณะเดียวกันได้ทบทวน **ข้อเสนอการปฏิรูปประเทศของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.)** ซึ่งได้คัดเลือกประเด็นและแนวทางปฏิรูปประเทศของ สปท. เพื่อผลักดันให้เกิดผลในทางปฏิบัติ จำนวน ๑๐๐ เรื่อง ที่ผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการประสานงานรวม ๓ ฝ่าย (ครม. สนช. และ สปท.) พบว่า มีประเด็นข้อเสนอการปฏิรูปประเทศที่เกี่ยวข้องกับด้านสังคมที่เป็นรายละเอียดของการดำเนินการด้านต่างๆ อาทิ การปฏิรูปเศรษฐกิจเพื่อสังคมที่มุ่งเน้นพัฒนาระบบโครงสร้างองค์กรทางสังคมใหม่และตลาดการลงทุนทางสังคม ขณะที่กลุ่มผู้สูงอายุให้ความสำคัญกับการสร้างหลักประกันความมั่นคงด้านรายได้เพื่อการยังชีพของผู้สูงอายุ โดยเร่งรัดการดำเนินการตาม พ.ร.บ. กองทุนการออมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๔ การพัฒนาภาวะวัยที่เอื้อให้ สปท. สามารถดำเนินการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ โดยออกเป็นระเบียบกระทรวงมหาดไทย การขับเคลื่อนต้นแบบงานบูรณาการเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุที่เน้นสนับสนุนศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ และการปฏิรูปเศรษฐกิจผู้สูงอายุ ทั้งการสร้างงาน/รายได้/ที่อยู่อาศัย/การพัฒนาผลิตภัณฑ์สำหรับผู้สูงอายุ ส่วนการสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน มุ่งเน้นการปฏิรูปสัมมาชีพชุมชน การเงินฐานรากและร่าง พ.ร.บ.สถาบันการเงินประชาชน พ.ศ. .... และระบบสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนียน ขณะที่การพัฒนาระบบบริหารจัดการให้บริการทางสังคมมีการปฏิรูปทั้งโครงสร้างองค์กรภาครัฐ และการสร้างธรรมาภิบาล ประสิทธิภาพ การพัฒนาบุคลากรภาครัฐ โดยเน้นพัฒนาศูนย์ข้อมูลสำหรับการบริหารงานและบูรณาการข้อมูลในระดับต่างๆ ที่เชื่อมโยงกันระหว่างหน่วยงาน และกำหนดช่องทางการให้บริการที่เหมาะสม อีกทั้ง ยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพศูนย์บริการคนพิการ และการปฏิรูประบบการเรียนรู้เพื่อสร้างคนไทยให้เป็นพลเมืองดี วินัยเด่น

นอกจากนี้ ยังได้พิจารณาถึง **ข้อเสนอการปฏิรูปด้านสังคมของหน่วยงานอื่น** ได้แก่ คณะกรรมการบริหารราชแผ่นดินตามกรอบการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง (ป.ย.ป.) ในประเด็นปฏิรูปเรื่อง การสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง โดยผลักดันเรื่อง ยุติธรรมชุมชน พ.ร.บ.สถาบันการเงินประชาชน พ.ร.บ.ธนาคารที่ดิน และกระทรวงการคลัง ในประเด็นการปฏิรูปเรื่องธนาคารที่ดินและร่าง พ.ร.บ.ธนาคารที่ดิน พ.ศ. .... ที่ปรับปรุงเพิ่มเติมจากข้อเสนอของ สปท. อาทิ ให้ธนาคารมีอำนาจดำเนินการผ่านสถาบันการเงินที่มีกฎหมายเฉพาะจัดตั้งขึ้นได้ และ การกำหนดทุนเรือนหุ้นของธนาคาร

๑.๒ สถานการณ์และแนวโน้ม

การพัฒนาประเทศในช่วงที่ผ่านมา ช่วยยกระดับทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมให้คนหลายกลุ่มมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สะท้อนได้จากการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ การจ้างงานที่เพิ่มขึ้น รายได้ต่อหัวที่เพิ่มขึ้น สัดส่วนคนยากจนที่ลดลง การเข้าถึงบริการทางสังคมต่างๆ ที่ดีขึ้น อย่างไรก็ตาม การเติบโตดังกล่าวอยู่ในอัตราที่ลดลง อีกทั้งยังพบปัญหาและข้อท้าทายต่อการเติบโตอย่างยั่งยืนในอนาคตหลายด้าน จึงต้องทบทวนวิเคราะห์สถานการณ์แนวโน้มทั้งภายในประเทศและภายในประเทศ ที่เป็นประเด็นสำคัญต่อการปฏิรูปประเทศด้านสังคม ดังนี้

๑.๒.๑ สถานการณ์และแนวโน้มภายนอก

๑) ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีส่งผลต่อความเป็นไปได้ในการบริหารจัดการภาครัฐที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยโลกได้เข้าสู่ยุคระบบเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลที่จะเป็นทั้งเครื่องมือสนับสนุนการทำงาน และเปลี่ยนแปลงรูปแบบกิจกรรมทางเศรษฐกิจและปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลไปอย่างสิ้นเชิง รวมถึงการใช้เทคโนโลยีเพื่อยกระดับชีวิตในด้านต่างๆ อาทิ การพัฒนาอุปกรณ์ทางการแพทย์ การพัฒนาการเรียนรู้ นอกจากนี้ เทคโนโลยีจะส่งผลให้การจัดเก็บ วิเคราะห์ และการบริหารจัดการข้อมูลมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทั้งผลิตภัณฑ์ฮาร์ดแวร์ ผลิตภัณฑ์ซอฟต์แวร์ อุปกรณ์สื่อสารดิจิทัล อุปกรณ์โทรคมนาคมดิจิทัล และ การใช้ดิจิทัลรองรับการให้บริการของภาครัฐกิจการเงิน และธุรกิจบริการอื่นๆ ที่จะส่งผลให้การรวบรวมและกระจายข้อมูลไปยังคนจำนวนมากทำได้ง่ายและรวดเร็วมากขึ้นผ่านทางระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตบนฐานของบริการที่มีการแบ่งปันการใช้ทรัพยากร (Shared Services) ที่มีต้นทุนต่ำลง ประกอบกับการพัฒนาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ด้าน Cloud Computing และ Big Data ที่มีความสามารถในการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ อันจะทำให้การใช้ประโยชน์จากข้อมูลในการวางแผนพัฒนาบริการทางสังคมสามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

๒) กระแสการเติบโตของหุ้นส่วนการพัฒนาทางสังคม โดยเฉพาะวิสาหกิจเพื่อสังคม (Social Enterprise: SE) วิสาหกิจเพื่อสังคมและกระแสเรื่องการประกอบการเพื่อสังคม ได้ถูกกล่าวถึงและดำเนินการอย่างกว้างขวางทั้งจากภาครัฐ เอกชน และประชาสังคม ว่าเป็นหนึ่งในโมเดลทางเลือกสำคัญที่เป็นคำตอบสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนในศตวรรษหน้า ดังจะเห็นได้อย่างชัดเจนในการประชุมสุดยอดผู้นำโลก หรือ G๘ ในปี ค.ศ. ๒๐๑๓ ที่ประเด็นเรื่องระบบเศรษฐกิจใหม่ (Social Economy) และตลาดการลงทุนเพื่อสังคม (Social Impact Investment Market) เพื่อสนับสนุนให้เกิดวิสาหกิจเพื่อสังคมอย่างกว้างขวาง โดยมีการดำเนินการอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมในประเทศต่างๆ ทั่วโลก อาทิ อังกฤษมีวิสาหกิจเพื่อสังคมกว่า ๗ หมื่นแห่ง ก่อให้เกิดการจ้างงานกว่า ๑ ล้านอัตรา โดยที่เกือบครึ่งเป็นการจ้างงานกลุ่มด้อยโอกาส และมีมูลค่าทางเศรษฐกิจกว่า ๑ ล้านล้านบาท ขณะที่เกาหลีใต้มีวิสาหกิจเพื่อสังคมกว่า ๓ พันแห่ง และภาครัฐได้สนับสนุนทางด้านกฎหมาย เงินทุน และระบบสนับสนุน^๑ แสดงถึงรูปแบบใหม่ของการให้บริการสังคมที่ดำเนินการโดยภาคส่วนอื่นที่จะช่วยสนับสนุนภาครัฐในการจัดบริการทางสังคมให้มีความครอบคลุมทั่วถึงมากยิ่งขึ้น

๓) กระแสโลกาภิวัตน์และการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ การเชื่อมต่อและการเคลื่อนย้ายระหว่างกันที่มีมากขึ้น ทำให้ประเทศต่างๆ รวมถึงประเทศไทยมีโอกาสที่จะเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมที่มีคนหลากหลายเชื้อชาติ ทัศนคติ ความคิดอยู่ร่วมกันมากขึ้น รวมถึงคนไทยมีโอกาสในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและวัฒนธรรมจากทั่วโลก อย่างไรก็ตาม แม้ว่าโลกาภิวัตน์ทำให้รูปแบบการใช้ชีวิตของผู้คนมีความเหมือนกัน (Homogeneity) มากขึ้น แต่ยังคงมีวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ที่หลากหลายที่คนในสังคมต้องเปิดกว้างและทำความเข้าใจ รวมถึงอาจส่งผลกระทบต่อคุณค่าทางวัฒนธรรมดั้งเดิมและมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ หากขาดการสร้างภูมิคุ้มกันในการเลือกรับวัฒนธรรมดังกล่าว นอกจากนี้

^๑ สภาปฏิรูปแห่งชาติ. (๒๕๕๘). วาระปฏิรูปพิเศษ ๑ : วิสาหกิจเพื่อสังคม.

โลกาภิวัตน์ยังส่งผลให้เกิดการหลั่งไหลของสินค้าและบริการข้ามเขตพรมแดนทำได้ง่ายขึ้น ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้บริโภคมีทางเลือกบริโภคสินค้าทั้งเรื่องคุณภาพและราคาที่เหมาะสมมากขึ้น ขณะที่อีกด้านหนึ่งสินค้าที่หลากหลายจำนวนมากจากต่างประเทศมีมาตรฐานที่แตกต่างกัน จำเป็นต้องอาศัยการดำเนินงานด้านการคุ้มครองผู้บริโภคที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

๑.๒.๒ สถานการณ์และแนวโน้มภายใน

๑) การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรไปสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ ประเทศไทยจะเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ในปี ๒๕๖๔ โดยจะมีสัดส่วนของผู้สูงอายุถึงร้อยละ ๒๐ และสัดส่วนดังกล่าวจะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ขณะที่วัยเด็กและวัยแรงงานมีสัดส่วนลดลง โดยวัยเด็กมีสัดส่วนคิดเป็นร้อยละ ๑๖ ขณะที่วัยแรงงานคิดเป็นร้อยละ ๖๔ และในปี ๒๕๗๙ จะมีสัดส่วนผู้สูงอายุมากถึงร้อยละ ๓๐ ขณะที่วัยเด็กและวัยแรงงานมีสัดส่วนลดลงเหลือ ร้อยละ ๑๔ และ ร้อยละ ๕๖ ตามลำดับ^๒ ซึ่งการลดลงของวัยแรงงานอาจส่งผลต่อรายได้ภาครัฐที่จะนำมาใช้จ่ายในการพัฒนาประเทศ รวมถึงการจัดสวัสดิการต่างๆ ตลอดจนภาระค่าใช้จ่ายในกลุ่มผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้น

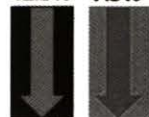
๒) ประชากรไทยโดยเฉลี่ยมีรายได้ไม่เพียงพอที่จะชดเชยค่าใช้จ่ายตลอดช่วงชีวิตและมีการออมอยู่ในระดับต่ำ ส่งผลต่อความมั่นคงในการดำรงชีวิตในวัยสูงอายุ จากข้อมูลบัญชีกระแสการโอนประชาชาติประเทศไทย ปี ๒๕๕๖ (National Transfer Account : NTA) พบว่า ประชากรวัยแรงงานเท่านั้นที่เกินดุลรายได้เฉลี่ยประมาณ ๒๗,๘๖๐ บาท/คน ขณะที่วัยเด็ก วัยเรียน และวัยสูงอายุมีค่าใช้จ่ายที่สูงกว่ารายได้ อย่างไรก็ตาม รายได้ที่เกินดุลของวัยแรงงานยังไม่สามารถชดเชยหรือปิดส่วนขาดดุล

ที่มา: คำนวณโดย สศช. (๒๕๕๘)

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรไทย

อัตราลดลงเฉลี่ยต่อปี
12.3% 7.5%

เด็ก แรงงาน

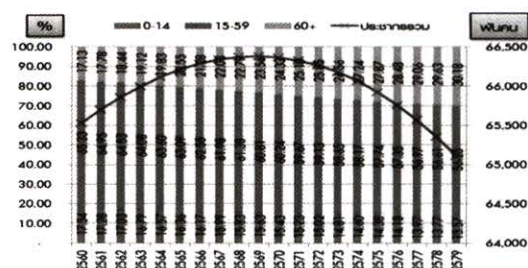
สัดส่วนผู้สูงอายุ

ปี 60 = 17%
ปี 64 = 20%
ปี 79 = 30.2%

ที่มา: สศช. (2560). เอกสารประกอบประชุมสัมมนา เรื่อง (ร่าง) แผนประชากรเพื่อการพัฒนาประเทศไทยระยะยาว 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579). วันที่ 29 พฤษภาคม 2560.

โครงสร้างประชากรของประเทศไทย ปี 2560 - 2579

ที่มา: การคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2553 - 2583, สศช.

รายได้ของตนเองตลอดช่วงชีวิต^๓ นอกจากนี้ ข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนของสำนักงานสถิติแห่งชาติ^๔ พบว่า การออมของครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนลดลงจาก ๕,๗๕๘ บาท ในปี ๒๕๕๘ เป็น ๕,๐๗๖ บาท ในปี ๒๕๖๐ และหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนเพิ่มขึ้นจาก ๑๕๖,๗๗๐ บาท เป็น ๑๗๗,๑๒๘ บาท ในช่วงเวลาเดียวกัน นอกจากนี้ ยังพบว่า ผู้สูงอายุร้อยละ ๒๔ ไม่มีเงินออม^๕

^๒ สศช. (๒๕๕๖). การคาดประมาณประชากรไทยของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๓ - ๒๕๘๓

^๓ สศช. (๒๕๕๘). บัญชีกระแสการโอนประชาชาติประเทศไทย ปี ๒๕๕๖

^๔ ข้อมูลการออมของครัวเรือนและหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนในช่วง ๖ เดือนแรกของปี ๒๕๖๐ โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ

^๕ ข้อมูลการออมผู้สูงอายุจากการสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๗ โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ

ทั้งนี้ หน่วยงานภาครัฐและภาคส่วนต่างๆ มีการดำเนินการในการส่งเสริมและขยายความคุ้มครองเพื่อสร้างหลักประกันทางรายได้ให้กับประชากรไทยในวัยสูงอายุ ทั้งแบบบังคับและสมัครใจในกลุ่มผู้ที่อยู่ในระบบและนอกระบบ อาทิ การจัดตั้งกองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.) เพื่อเป็นหลักประกันความมั่นคงทางรายได้สำหรับผู้ที่มีอายุ ๑๕-๖๐ ปี ที่ประกอบอาชีพอิสระ และไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุนอื่นที่ได้รับเงินสนับสนุนจากรัฐ อย่างไรก็ตาม มีแรงงานนอกระบบที่สมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ จำนวน ๕๒๙,๖๓๓ คน หรือคิดเป็นเพียงร้อยละ ๒.๕ จากแรงงานนอกระบบที่มีจำนวนทั้งสิ้น ๒๑.๔ ล้านคน^๖ อีกทั้ง สัดส่วนแรงงานไทยที่มีหลักประกันรายได้ทั้งภาคบังคับและสมัครใจมีเพียงประมาณร้อยละ ๔๔ ของแรงงานทั้งหมด และแรงงานส่วนใหญ่ยังมีเงินออมไม่เพียงพอสำหรับการดำรงชีวิตในยามสูงวัย โดยปัจจุบัน อัตราทดแทนรายได้ของระบบบำนาญ (Replacement Rate) ของแรงงานในระบบประกันสังคมอยู่ที่เพียงร้อยละ ๑๙ เท่านั้น^๗

๓) คุณภาพของคนไทยในภาพรวมยังมีปัญหา รวมถึงปัญหาเชิงคุณธรรมที่ยังคงเป็นปัญหาสำคัญและยังไม่มีระบบรองรับเชิงสถาบันอย่างเป็นรูปธรรม โดยเด็กไทยมีปัญหาเชิงคุณภาพที่ส่งสมมาจากปัญหากระบวนการศึกษาและการเลี้ยงดู แรงงานมีผลิตภาพต่ำ และสังคมไทยในภาพรวมยังมีปัญหาคุณธรรม จริยธรรม โดยข้อมูลจากสภาปฏิรูปแห่งชาติ (๒๕๕๘) และผลสำรวจคุณธรรมของศูนย์คุณธรรมและนิด้าโพลในปี ๒๕๕๙ ระบุถึงการขาดจิตสำนึกสาธารณะ การขาดความรับผิดชอบต่อสังคม การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าส่วนรวม การขาดการคิดวิเคราะห์ ซึ่งเป็นรากฐานที่นำมาสู่ปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน ปัญหาการขาดความสามัคคีและความขัดแย้งในสังคม ปัญหาการฟุ้งเฟ้อเกินตัว ถึงแม้ว่าในประเทศไทยได้ริเริ่มงานอาสาสมัครหรือจิตอาสาในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๔๔ ที่องค์การสหประชาชาติ (United Nation) ได้ประกาศให้เป็นปีอาสาสมัครสากล และประเทศไทยได้ออกปฏิญญาอาสาสมัครไทยและนโยบายพัฒนาอาสาสมัครขึ้นและมีอาสาสมัครในประเทศไทยเกิดขึ้นเรื่อยมาจนในปี ๒๕๔๗ เกิดภัยพิบัติสึนามิในภาคใต้ และเหตุการณ์สำคัญอย่างงานพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ที่เกิดขึ้นอาสาเฉพาะกิจขึ้นจำนวนมาก เกิดเป็นกระแสอาสาสมัครขนาดใหญ่ (Volunteer Megatrend) ขึ้น อย่างไรก็ตาม อาสาสมัครในประเทศไทยมักเป็นการรวมตัวกันอย่างไม่เป็นทางการ ทำงานโดยไม่สังกัดองค์กร และส่วนใหญ่เน้นการตอบสนองต่อปัญหาเฉพาะหน้าหรือกิจกรรมเฉพาะกิจและขาดความต่อเนื่อง

๔) ประเด็นด้านความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ยังเป็นปัญหาอย่างต่อเนื่อง แม้ที่ผ่านมาประเทศไทยสามารถลดสัดส่วนคนจนจากร้อยละ ๖๕.๑๗ ในปี ๒๕๓๑ เหลือเพียงร้อยละ ๗.๒ ในปี ๒๕๕๘ แต่ความเหลื่อมล้ำทางรายได้ที่วัดจากค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค (Gini coefficient) กลับลดลงเพียงเล็กน้อยจาก ๐.๔๘๗ ในปี ๒๕๓๑ เหลือ ๐.๔๔๕ ในปี ๒๕๕๘ ซึ่งยังคงอยู่ในระดับสูง

^๖ ข้อมูลจำนวนสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ (ณ วันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๐) จากกองทุนการออมแห่งชาติ และข้อมูลจำนวนแรงงานนอกระบบจากการสำรวจแรงงานนอกระบบ พ.ศ. ๒๕๕๙ โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ

^๗ ข้อมูลสัดส่วนแรงงานไทยที่มีหลักประกันรายได้และอัตราทดแทนรายได้ของระบบบำนาญ คำนวณโดยสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

เมื่อเปรียบเทียบกับหลายประเทศในภูมิภาคอาเซียน^{๙๔} และนำมาสู่ความไม่เท่ากันของทุนที่มีในการพัฒนา ศักยภาพคน โดยที่สังคมไทยยังมีปัญหาความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพและสาธารณสุข โดยมีความแตกต่างด้านผลสัมฤทธิ์ระหว่างโรงเรียนในเมือง-นอกเมือง และโรงเรียนในสังกัดต่างๆ รวมถึง ยังมีความเหลื่อมล้ำด้านสินทรัพย์และการถือครองที่ดินอีกด้วย โดยกลุ่มผู้ที่ถือครองที่ดินร้อยละ ๑๐ ที่ถือครองที่ดินมากที่สุดมีส่วนแบ่งการถือครองที่ดินมากกว่าร้อยละ ๖๐ ของพื้นที่ทั้งหมด ส่วนกลุ่มผู้ที่ถือครองที่ดินร้อยละ ๔๐ ที่ถือครองที่ดินน้อยที่สุด มีส่วนแบ่งการถือครองที่ดินเพียงร้อยละ ๑.๒ เท่านั้น^{๙๕}

๕) ความเหลื่อมล้ำด้านการเข้าถึงการคุ้มครองทางสังคม สามารถจำแนกได้ตามกลุ่มเป้าหมายสำคัญที่มีความไม่เสมอภาคในการได้รับการคุ้มครองทางสังคม ดังนี้

๕.๑) กลุ่มแรงงานนอกระบบ แรงงานกลุ่มนี้ส่วนใหญ่ยังไม่สามารถเข้าถึงสวัสดิการที่จำเป็น ก่อให้เกิดความแตกต่างด้านความคุ้มครองระหว่างแรงงานในและนอกระบบ ซึ่งแม้ว่าภาครัฐจะเปิดโอกาสให้แรงงานนอกระบบสามารถเข้าสู่ระบบประกันสังคมภาคสมัครใจ เพื่อเป็นความคุ้มครองทางสังคมอย่างหนึ่งให้กับแรงงานนอกระบบ อย่างไรก็ตาม มีแรงงานนอกระบบเพียง ๒.๒ ล้านคน (ประมาณร้อยละ ๑๐) จากแรงงานนอกระบบ ๒๑.๔ ล้านคน ที่เข้าสู่ระบบประกันสังคมภาคสมัครใจ^{๙๖} ทั้งนี้ อาจเกิดจากปัญหาการรับรู้ข้อมูลด้านประกันสังคม และมีรายได้ไม่เพียงพอ เพื่อจ่ายสมทบเข้าระบบประกันสังคม นอกจากนี้ แรงงานนอกระบบส่วนใหญ่ยังประสบปัญหาการทำงานด้านต่างๆ อาทิ ปัญหาด้านค่าตอบแทน ปัญหาการทำงานหนัก และปัญหาการไม่ได้รับการจ้างงานอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการได้รับสิทธิในการเป็นลูกจ้างตามกฎหมาย^{๙๗} ทำให้แรงงานนอกระบบขาดแต้มต่อในการพัฒนาเพื่อการยกระดับคุณภาพชีวิตของตนเอง

๕.๒) กลุ่มคนพิการยังถูกจำกัดการเข้าสู่ตลาดงาน

• **สถานการณ์กลุ่มคนพิการในปัจจุบัน** ข้อมูล ณ วันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๖๐^{๙๘} พบว่า ประเทศไทยมีคนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการทั่วประเทศ จำนวน ๑,๘๐๒,๓๗๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๗๒ ของประชากรทั้งประเทศ โดยส่วนใหญ่ประสบความพิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย จำนวน ๘๗๘,๘๘๘ คน (ร้อยละ ๔๘.๗๖) รองลงมาคือ ความพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย จำนวน ๓๒๙,๔๓๗ คน (ร้อยละ ๑๘.๒๘) และความพิการทางการเห็น จำนวน ๑๘๘,๐๕๐ คน (ร้อยละ ๑๐.๔๓) เมื่อพิจารณาช่วงอายุ พบว่า คนพิการส่วนใหญ่จะอยู่ในช่วงอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป จำนวน ๙๑๘,๔๐๗ คน (ร้อยละ ๕๐.๙๖) รองลงมาอยู่ระหว่างอายุ ๑๕ – ๖๐ ปี จำนวน ๘๐๒,๐๕๘ คน (ร้อยละ ๔๔.๕) ซึ่งอยู่วัยแรงงาน แต่กลับพบว่า มีคนพิการเพียง ๒๒๗,๙๒๔ คน (ร้อยละ

^{๙๔} สศช. (๒๕๕๘). ข้อมูลจากรายงานการวิเคราะห์สถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำในประเทศไทย ปี ๒๕๕๘ และ Sondergaard et al. (๒๐๑๖). Thailand - Systematic Country Diagnostic : Getting Back on Track - Reviving Growth and Securing Prosperity for All. Washington, D.C. : World Bank Group.

^{๙๕} สภาปฏิรูปแห่งชาติ. (๒๕๕๘). วาระที่ ๒๘ การปฏิรูประบบเพื่อสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง: กรณีศึกษาธนาคารที่ดิน

^{๙๖} ข้อมูลแรงงานนอกระบบที่เข้าเป็นผู้ประกันตนภาคสมัครใจ (มาตรา ๔๐) ปี ๒๕๕๙ โดยสำนักงานประกันสังคม และข้อมูลจำนวนแรงงานนอกระบบจากการสำรวจแรงงานนอกระบบ พ.ศ. ๒๕๕๙ โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ

^{๙๗} การสำรวจแรงงานนอกระบบ พ.ศ. ๒๕๕๘ สำนักงานสถิติแห่งชาติ, ๒๕๖๐

^{๙๘} รายงานสถานการณ์ด้านคนพิการในประเทศไทย (ณ วันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๖๐) โดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

๒๘.๔๒) ที่สามารถประกอบอาชีพได้ โดยที่ยังมีคนพิการที่มีศักยภาพ แต่ยังไม่งานทำอีก จำนวน ๔๕๕,๙๙๐ คน (ร้อยละ ๕๖.๘๕)

- **ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคการเข้าถึงการทำงานของคนพิการ** ปัญหาการจ้างงาน คนพิการมาจากหลายสาเหตุ ได้แก่ ทักษะคติของหน่วยงานภาครัฐ นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการ ทำให้เกิดการสงเคราะห์คนพิการรูปแบบใหม่ โดยให้คนพิการทำงานไม่ตรงตามศักยภาพ รวมถึง การกู้ยืมเงินกองทุนเพื่อประกอบอาชีพแก่คนพิการ ผ่านกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๐ มีจำนวนเพียง ๑๘,๐๖๖ ราย คิดเป็นเงินประมาณ ๗๙๕.๗๗ ล้านบาท^{๑๓} จากเงินกองทุนทั้งสิ้น ๑๐,๑๗๐ ล้านบาท^{๑๔} โดยพบปัญหาการอนุมัติเงินกองทุนซึ่งพิจารณา รายโครงการ (Project based) ทำให้การนำเงินกองทุนมาใช้ตามวัตถุประสงค์ของกองทุนเป็นไปได้ยาก นอกจากนี้ ยังพบปัญหาในการเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานและบริการสาธารณะ ส่งผลให้เมื่อเดือนมกราคม ๒๕๖๐ มีตัวแทนคนพิการเข้าเรียกร้องความเสียหาย ๓๖๑,๐๐๐ บาท กรณีสร้างสถานีรถไฟฟ้าบีทีเอส แต่ไม่มีลิฟต์ และอุปกรณ์อำนวยความสะดวกให้คนพิการครบ ๒๓ สถานี^{๑๕}

๕.๓) กลุ่มผู้ไร้สัญชาติยังประสบปัญหาเรื่องการได้รับสัญชาติ จากข้อมูล กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ซึ่งได้จัดทำทะเบียนราษฎรของบุคคลไร้รัฐ ไร้สัญชาติ โดยกลุ่มบุคคล ไร้รัฐ ไร้สัญชาติมีจำนวน ๔๘๘,๑๐๕ คน โดยตั้งแต่ปี ๒๕๓๕ - เมษายน ๒๕๖๐ ประเทศไทยได้ให้ สัญชาติไทยแก่คนไร้รัฐไร้สัญชาติไปแล้วจำนวน ๒๕๓,๗๔๒ คน โดยแบ่งเป็น (๑) กลุ่มชาวไทยภูเขา (๒) บุคคลที่ถูกถอนสัญชาติตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕ (๓) กลุ่มที่ได้รับสัญชาติตาม พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ และ (๔) กลุ่มคนไทยพลัดถิ่น อย่างไรก็ตาม เนื่องจากความแตกต่างหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์จำนวนมาก รวมทั้งการตั้งถิ่นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์ที่หลากหลายดังกล่าวกระจายตามภูมิภาคต่างๆ ทำให้การสำรวจ และการกำหนดสถานะบุคคลทางกฎหมายทำได้ล่าช้า ขาดความสมบูรณ์ และมีความคลุมเครือใน การลงบันทึกข้อมูล นอกจากนี้ ยังมีข้อจำกัดในทางปฏิบัติ ในกรณีของบุคคลที่มีสถานะบุคคลทาง กฎหมายแล้วแต่ยังไม่สามารถเข้าถึงบริการพื้นฐานของรัฐ ทั้งการศึกษา และการบริการด้านสุขภาพ รวมถึงเสรีภาพในการเดินทาง รวมถึงปัญหาการขาดความมั่นคงทางด้านที่ดินทำกิน และปัญหา กรรมสิทธิ์การถือครองที่ดิน เกิดการฟ้องร้องดำเนินคดีในข้อหาบุกรุก ในปี ๒๕๕๘ สำนักงาน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้รับเรื่องร้องเรียนกรณีความขัดแย้งเกี่ยวกับที่ดินทำกินและ ที่อยู่อาศัย รวมถึงคำสั่ง คสช. ทั้งสิ้น ๕๐ คำร้อง โดยครอบคลุมพื้นที่ ๓๐ จังหวัด และคิดเป็นจำนวนที่ดิน ซึ่งมีการเรียกคืน หรืออยู่ระหว่างการพิพาทเป็นพื้นที่ประมาณ ๕๐,๐๐๐ ไร่^{๑๖}

^{๑๓} ข้อมูลผลการอนุมัติการกู้ยืมเงินกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๐ โดยกระทรวงการพัฒนา สังคมและความมั่นคงของมนุษย์

^{๑๔} ข้อมูลสถานะกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ณ เดือนสิงหาคม ๒๕๖๐ จากกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

^{๑๕} ไทยรัฐ, ๒๑ มกราคม ๒๕๖๐. <https://www.thairath.co.th/content/๘๔๐๖๕๐>

^{๑๖} รายงานการประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย ปี ๒๕๕๘ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, ๒๕๕๘

๖) ระบบการคุ้มครองผู้บริโภคยังมีข้อจำกัด

- **กลไกการคุ้มครองผู้บริโภคในปัจจุบัน** พ.ร.บ.คุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม เป็นกลไกสำคัญในการคุ้มครองผู้บริโภคผ่านการดำเนินงานของคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคที่ได้มีการจัดให้มีศูนย์รับเรื่องราวร้องทุกข์สำหรับให้บริการรับเรื่องร้องเรียนจากประชาชนที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการซื้อสินค้าหรือบริการ รวมทั้งให้บริการรับเรื่องร้องเรียนผ่านช่องทางต่างๆ ได้แก่ ไปรษณีย์ เว็บไซต์ของคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (www.ocpb.go.th) และผ่านห้างสรรพสินค้า และร้านสะดวกซื้อต่างๆ ซึ่งสถิติการรับเรื่องร้องเรียนจากผู้บริโภค ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ อยู่ที่ ๘,๔๖๑ ราย เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙ ที่มีจำนวน ๗,๕๘๖ ราย^{๑๗} นอกจากนี้ ยังมีหน่วยงานอื่นนอกจาก สคบ. ที่รับเรื่องราวร้องเรียนจากผู้บริโภคด้วย อาทิ สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม การค้าภายใน สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

- **อุปสรรคของการคุ้มครองผู้บริโภค** การใช้ประโยชน์จากข้อมูลยังจำกัดอยู่เฉพาะในหน่วยงานของตนเอง ทำให้ข้อมูลดังกล่าวไม่ได้ถูกนำมาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาของประเทศอย่างเป็นระบบ อีกทั้ง แม้ว่าจะมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่คุ้มครองผู้บริโภคอยู่แล้ว แต่ยังไม่สามารถคุ้มครองผู้บริโภคไม่ให้ถูกละเมิดสิทธิได้มากเท่าที่ควร เนื่องด้วยพฤติกรรมการบริโภคสินค้าจากโฆษณาผ่านสื่อต่างๆ และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่ก่อให้เกิดในการพิสูจน์ความถูกต้องในตัวสินค้าและบริการ ประกอบกับความซับซ้อนของกระบวนการผลิตและระบบตลาด ทำให้ผู้บริโภคประสบปัญหาถูกเอาเปรียบมากขึ้น ตลอดจนกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภคที่ส่วนใหญ่มุ่งเน้นการควบคุมสินค้าและบริการให้มีความปลอดภัยเป็นหลัก ในขณะที่ข้อกำหนดเกี่ยวกับการเยียวยาความเสียหายของผู้บริโภคยังมีน้อย นอกจากนี้ ทุกหน่วยงานมีภารกิจในการอำนวยความสะดวกประชาชนให้สามารถร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาของสินค้าและบริการที่ไม่เป็นธรรมได้ทั้งในระบบสายด่วน และบริการจุดเดียวเบ็ดเสร็จ แต่เรื่องร้องเรียนของผู้บริโภคในแต่ละหน่วยงานจำนวนมากมีขอบเขตปัญหากว้างกว่ากฎหมายและความรับผิดชอบของหน่วยงานนั้นๆ ทำให้หน่วยงานต้องประสานงานกับหน่วยงานอื่น และเป็นผลให้ปัญหาของผู้บริโภคได้รับการตอบสนองอย่างล่าช้าและไม่ทันเหตุการณ์

๗) ระบบจัดการข้อมูลทางสังคมของประเทศยังเป็นลักษณะการดำเนินการจากหลายส่วน โดยที่มีหน่วยงานต่าง ๆ จัดทำข้อมูลแต่ยังมิได้บูรณาการให้เป็นฐานข้อมูลเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ดำเนินการจัดทำฐานข้อมูลประชาชน (เลขประจำตัวประชาชน ๑๓ หลัก) สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง จัดเก็บข้อมูลผ่านโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ และออกแบบระบบฐานข้อมูลให้สามารถเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานอื่นเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ อาทิ รายได้ เงินฝาก การถือครองที่ดินซึ่งในการลงทะเบียนจะใช้ข้อมูลจากบัตรประจำตัวประชาชน Smart Card ที่เชื่อมโยงกับฐานข้อมูลเลขประจำตัวประชาชน ๑๓ หลักจากกระทรวงมหาดไทย กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) รวบรวมข้อมูลผู้สูงอายุ โดยแบ่งเป็น ๓ กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้ติดสังคม กลุ่มผู้ติดบ้าน กลุ่มผู้ติดเตียง

^{๑๗} ข้อมูลสถิติรับเรื่องร้องทุกข์จากผู้บริโภค ปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๙ และ ๒๕๖๐ จากสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค

กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ พม. ได้จัดทำฐานข้อมูลกลุ่มทางสังคม ๕ เป้าหมาย ได้แก่ กลุ่มคนไร้ที่พึ่ง กลุ่มผู้ทำการขอทาน และกลุ่มสมาชิกโครงการหมู่บ้านสหกรณ์และโครงการพระราชดำริ ซึ่งมีการจัดเก็บข้อมูลแล้วเสร็จ ส่วนกลุ่มราษฎรบนพื้นที่สูง และกลุ่มสมาชิกนิคมสร้างตนเองนั้นยังอยู่ในระหว่างการจัดเก็บข้อมูล และข้อมูลการช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมาย อาทิ สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง การลงทะเบียนผู้ทำการขอทานที่มีความสามารถ นอกจากนี้ ยังมีคณะกรรมการที่ถูกจัดตั้งเพื่อบูรณาการข้อมูล ได้แก่ คณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อพัฒนาระบบฐานข้อมูลใหญ่ โดยมี สศช. ร่วมกับสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ และศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ คณะกรรมการบูรณาการฐานข้อมูลและการบริการภาครัฐ อย่างไรก็ตาม แนวปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับระบบข้อมูลทางสังคมในหลายประเทศนั้น จะเป็นการบูรณาการข้อมูลบุคคลในมิติต่างๆ รวมถึงสิทธิประโยชน์ด้านสวัสดิการจากโครงการต่างๆ ที่บุคคลนั้นได้รับปรากฏอยู่เพียงฐานข้อมูลเดียว (Integrated Social Registry)

๘) การพัฒนาในระดับชุมชนมีการฟื้นฟูอย่างต่อเนื่องแต่ยังมีข้อจำกัดเชิงระบบในหลายส่วนที่ทำให้ชุมชนจำนวนมากยังไม่สามารถพึ่งตนเองได้

- **การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน** ในช่วงหลังเกิดวิกฤติเศรษฐกิจในปี ๒๕๔๐ มีนโยบายในการพัฒนาและกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาคและท้องถิ่น เพื่อฟื้นฟูและสร้างฐานเศรษฐกิจในชุมชนให้สามารถพึ่งตนเองได้ จนเกิดการจัดระบบรูปแบบความสัมพันธ์ของคนในชุมชนเพื่อดำเนินภารกิจต่าง ๆ ให้ลุล่วง ไม่ว่าจะเป็นการประกอบอาชีพในชุมชน ที่มีการรวมตัวเป็นกลุ่มวิสาหกิจมากกว่า ๘๔,๗๕๙ แห่ง^{๑๘} สหกรณ์ ๘,๑๙๕ แห่ง^{๑๙} ร้านค้าชุมชน ๑๙,๒๗๐ แห่ง ตลาดชุมชนอีก ๑,๓๕๙ แห่ง^{๒๐} อีกทั้ง ยังมีการจัดสวัสดิการผ่านกองทุนสวัสดิการชุมชนกว่า ๕,๙๓๐ กองทุน^{๒๑} การจัดการการเงินชุมชน ผ่านกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ๗๙,๕๖๖ กองทุน^{๒๒} สหกรณ์และเครดิตยูเนียน กว่า ๖๑๑ แห่ง^{๒๓} และกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ๓๔,๕๓๐ กลุ่ม^{๒๔}

- **ข้อจำกัดของการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน** ปัจจุบันสัดส่วนของชุมชนที่เข้มแข็งยังมีอยู่ไม่มากนัก ประกอบกับแนวคิดการพัฒนาจากภาครัฐยังเป็นลักษณะจากบนลงล่าง โดยมองชุมชนเป็นผู้ถูกพัฒนา ทำให้สิทธิในการบริหารจัดการทรัพยากรในชุมชนยังถูกจำกัดและยังไม่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดกำหนดเนื้อหารายละเอียดแห่งสิทธิดังกล่าวไว้ทั้งที่ถูกกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ อีกทั้ง ยังมีปัญหาในเรื่องความขัดแย้งระหว่างที่ดินรัฐกับชุมชน ซึ่งคาดว่าเนื้อที่ประเภทที่ดินของรัฐแต่ละประเภท (ไม่น้อยกว่า) ๗๙๗,๘๔๘ ไร่ ที่มีประชากรที่อยู่อาศัยและทำกินในเขตที่ดินของรัฐรวมกว่า ๑๑,๙๑๙,๐๐๖ คน^{๒๕} นอกจากนี้ ทุนที่ดินในชุมชนมียังถือว่าจำกัด โดยคนไทยราว ๒.๒ ล้านคน ถือว่าอยู่ในสภาวะเปราะบาง โดยร้อยละ ๔๐ ไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง ส่วนอีกร้อยละ ๓๗ ไม่มี

^{๑๘} ข้อมูลจำนวนวิสาหกิจชุมชน ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๐ จากกรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

^{๑๙} ข้อมูลจำนวนสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรทุกประเภท ณ วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ จากกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

^{๒๐} ข้อมูลจำนวนร้านค้าชุมชนและตลาดชุมชน สืบค้น ณ วันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๐ <http://www.thaigov.go.th/news/contents/details/๒๒๖๖>.

^{๒๑} ข้อมูลจำนวนกองทุนสวัสดิการชุมชนจากคู่มือการดำเนินงานสวัสดิการชุมชน ปี ๒๕๖๑ โดยสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

^{๒๒} ข้อมูลจำนวนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองสืบค้น ณ วันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๐ <http://www.thaigov.go.th/news/contents/details/๒๒๖๖>.

^{๒๓} ข้อมูลจำนวนสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรทุกประเภท ณ วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ จากกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

^{๒๔} สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (๒๕๕๔). โครงการวิจัยเรื่อง บทบาทของระบบการเงินฐานรากในการส่งเสริมการเข้าถึงบริการทางการเงิน.

^{๒๕} http://www.landactionthai.org/land/index.php?option=com_content&view=article&id=๑๙๖๘:๒๐๑๓๐๙๒๒new&catid=๘๗&Itemid=๕๔๖

โฉนดที่ดิน และที่เหลือนอมีที่ดินเพียงพอในการทำมาหากิน^{๒๖} ผลการสำรวจการถือครองที่ดินเพื่อการเกษตรเมื่อปี ๒๕๕๖ ของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร พบว่า จากพื้นที่เกษตรกรรมทั้งหมดกว่า ๑๔๙.๒๔ ล้านไร่ ร้อยละ ๕๒ เป็นพื้นที่เช่า ร้อยละ ๒๐ ติดจำนอง อีก ๑.๑๕ แสนไร่ อยู่ในกระบวนการขายฝากซึ่งมีความเสี่ยงที่ที่ดินจะหลุดมือจากเกษตรกรไปเป็นของเจ้าหนี้ในระบบ หรือสถาบันการเงินทั้งของรัฐและเอกชน หากไม่สามารถชำระหนี้ตามกำหนด^{๒๗} รวมถึงหน่วยงานและองค์กรต่างๆ ที่มีบทบาทสนับสนุนชุมชนมีมากกว่า ๖๐ แห่ง^{๒๘} แต่ต่างมีพันธกิจและตัวชี้วัดของตนเองและไม่บูรณาการทำงานโดยใช้ชุมชนเป็นฐานอย่างแท้จริง

๙) สถานการณ์ของการลงทุนทางสังคมจากภาคส่วนต่างๆ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยเงินบริจาคมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก ๖.๕ หมื่นล้านบาท ในปี ๒๕๕๔ เป็น ๗.๕ หมื่นล้านบาท ในปี ๒๕๕๗ ขณะที่งบประมาณสำหรับทำกิจกรรม CSR ของบริษัทเอกชนมีมูลค่ากว่า ๑ หมื่นล้านบาทต่อปี^{๒๙} ขณะที่วิสาหกิจเพื่อสังคมที่ขึ้นทะเบียนประมาณ ๔๐๐ กิจการ^{๓๐} โดยมีประเภทกิจการหลากหลาย อาทิ การพัฒนาชนบทโดยสมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน (PDA) การสร้างผลิตภัณฑ์สมุนไพร โดยเครือข่ายชุมชนของมูลนิธิ รพ.อภัยภูเบศร์ อ.เมือง จ.ปราจีนบุรี และการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ โดยบริษัทนวัตกรรมชาวบ้าน

๑๐) คนไทยส่วนใหญ่นิยมให้บริจาคเงิน แต่ยังมีสัดส่วนการลงมือทำกิจกรรมจิตอาสาที่ค่อนข้างน้อย

- **สถานการณ์การทำกิจกรรมจิตอาสา** จากการสำรวจของ Charities Aid Foundation ที่ได้จัดทำ World Giving Index ในปี ๒๕๖๐^{๓๑} พบว่า คนไทยส่วนใหญ่นิยมบริจาคเงินเพื่อช่วยเหลือสังคมในสัดส่วนร้อยละ ๖๘ ซึ่งเทียบเท่ากับสัดส่วนการบริจาคเงินของคนในประเทศไอซ์แลนด์ ขณะที่การเสียสละเวลาไปทำงานอาสาสมัครเพื่อช่วยเหลือสังคมของคนไทยกลับมีเพียงร้อยละ ๑๙ ซึ่งต่ำกว่าประเทศในกลุ่มอาเซียนอย่างอินโดนีเซียและเมียนมาร์ที่มีสัดส่วนการทำงานอาสาสมัครสูงถึงร้อยละ ๕๕ และ ๕๑ ตามลำดับ นอกจากนี้ จากเหตุการณ์สำคัญที่ผ่านมา อาทิ ภัยพิบัติทางธรรมชาติ และงานพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ก่อให้เกิดจิตอาสาเฉพาะกิจขึ้นจำนวนมาก ซึ่งเป็นการสร้างกระแสจิตอาสาขนาดใหญ่ขึ้นในสังคมไทย

- **ลักษณะของการทำกิจกรรมจิตอาสา** การทำกิจกรรมจิตอาสาหรืออาสาสมัครในประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นการรวมตัวกันอย่างไม่เป็นทางการ มีการทำงานโดยไม่สังกัดองค์กร และส่วนใหญ่เน้นการตอบสนองต่อปัญหาเฉพาะหน้าหรือกิจกรรมเฉพาะกิจ ซึ่งในปัจจุบันนิยมใช้สื่อสังคม

^{๒๖} <https://www.isranews.org/isranews-scoop/๕๓๗๙๓-land-๖๑๗๓๒.html>

^{๒๗} สภาปฏิรูปแห่งชาติ. (๒๕๕๘). วาระที่ ๒๘ การปฏิรูประบบเพื่อสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง: กรณีศึกษาธนาคารที่ดิน

^{๒๘} ใช้ข้อมูลจากเอกสารการประชุมสมัชชาสุขภาพ ครั้งที่ ๖ ภาคผนวก ๑ ลงวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๕๗ เป็นฐานคิดและเพิ่มเติมองค์กรเครือข่ายอื่นๆ

^{๒๙} ข้อมูลเงินบริจาคและงบประมาณสำหรับกิจกรรม CSR ของภาคเอกชน โดย TDRI (๒๕๖๐)

^{๓๐} สภาปฏิรูปแห่งชาติ. (๒๕๕๘). วาระปฏิรูปพิเศษ ๑ : วิสาหกิจเพื่อสังคม.

^{๓๑} Charities Aid Foundation. (๒๐๑๗) CAF World Giving Index ๒๐๑๗ : A global view of giving trends.

ออนไลน์ (Social Network) ในการรวมกลุ่มทำกิจกรรม นอกจากนี้ การบริหารจัดการอาสาสมัครยังขาดองค์ประกอบเฉพาะในการบริหารจัดการอาสาสมัครเพื่อเป็นตัวกลางเชื่อมประสานงานอาสาสมัคร^{๓๒}

๑.๓ ความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทฯ

ความสอดคล้องของการปฏิรูปด้านสังคมกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ พบว่า ประเด็นการปฏิรูปประเทศด้านสังคม *มีความสอดคล้องกับร่างยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี ในหลายส่วน* ทั้งการสร้างหลักประกันทางสังคมที่ครอบคลุมและทั่วถึง เพื่อรองรับการเป็นสังคมสูงวัย การให้ความช่วยเหลือกลุ่มผู้ด้อยโอกาส และการสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็งที่มุ่งเน้นการเพิ่มบทบาทของชุมชนในการบริหารจัดการทรัพยากรและทุนชุมชน สวัสดิการชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับ *ยุทธศาสตร์การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม* ที่ให้ความสำคัญกับการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมให้คนทุกกลุ่มในสังคม การเพิ่มรายได้ให้กับกลุ่มผู้มีรายได้น้อย (ประชากรร้อยละ ๔๐ ที่มีรายได้ต่ำที่สุด) และผู้ด้อยโอกาส มีความมั่นคงทางรายได้ในสังคมสูงวัย การสร้างโอกาสการเข้าถึงบริการทางสังคมอย่างทั่วถึง การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อคนทุกกลุ่มวัย ตลอดจนการเพิ่มพลังความสามารถ (Empowerment) ให้กับชุมชน รวมถึง *ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน* ที่ให้ความสำคัญกับวิสาหกิจชุมชน สำหรับ *ยุทธศาสตร์การสร้างความเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม* จะสอดคล้องในประเด็นที่ให้ความสำคัญกับระบบจัดการน้ำชุมชน การรักษาความมั่นคงของชนบทและฐานทรัพยากรชุมชน

อีกทั้ง การปฏิรูปประเทศด้านสังคม ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมศักยภาพของผู้สูงอายุ และการปรับเปลี่ยนค่านิยมและเสริมสร้างคุณธรรมของสังคมในภาพรวม ซึ่งสอดคล้องกับ *ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์* ในส่วนของการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม และการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต นอกจากนี้ ข้อเสนอแนวทางปฏิรูปด้านสังคมยังมุ่งไปที่การปรับเปลี่ยนกลไกดำเนินการภาครัฐในส่วนต่างๆ สำหรับการให้บริการทางสังคมให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น ซึ่งจะ *สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การปรับสมดุล และพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ*

๑.๔ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นเมื่อดำเนินการแล้วเสร็จ

๑.๔.๑ วัตถุประสงค์รวม

ปฏิรูปสังคมในประเด็นสำคัญต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่สังคมคุณภาพ โดยการสร้าง *ความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม* ผ่านการออม สวัสดิการ และการลงทุนเพื่อสังคม *การสร้างโอกาสที่เป็นธรรมโดยไม่แบ่งแยก* โดยการให้โอกาสแก่คนทุกกลุ่มตามศักยภาพที่มีและสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับคนทุกกลุ่ม *การเสริมสร้างพลังทางสังคม* โดยการพัฒนาความรู้และปัญญาในการแก้ปัญหาและใช้ศักยภาพในพื้นที่แก่คนและองค์กรฐานราก (ชุมชน/องค์กรในท้องถิ่น) และ *การสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสังคม* ผ่านการเสริมสร้างพลังแห่งการช่วยเหลืออย่างสร้างสรรค์ของคนในสังคม เพื่อนำไปสู่การสร้างสังคมคุณภาพในที่สุด

^{๓๒} เครือข่ายจิตอาสา. (๒๕๕๙). เอกสารประกอบการประชุมระดับชาติ ด้านการอาสาสมัคร ครั้งที่ ๒ (๒๘ - ๒๙ กันยายน ๒๕๕๙)

๑.๔.๒ เป้าหมายรวม

- ๑) คนไทยมีหลักประกันทางรายได้ในวัยเกษียณที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ
- ๒) สังคมไทยเป็นสังคมแห่งโอกาสและไม่แบ่งแยก
- ๓) ภาครัฐมีข้อมูลและสารสนเทศด้านสังคมที่บูรณาการทุกหน่วยงานและเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้
- ๔) ชุมชน/ท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง โดยสามารถจัดการตนเองและทำงานร่วมกับภาคส่วนต่างๆ ได้
- ๕) คนไทยมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปสู่การมีจิตสาธารณะเพิ่มขึ้น

๑.๕ ตัวชี้วัด

- ๑.๕.๑ อัตราทดแทนรายได้ของระบบบำนาญ (Replacement Rate) มากกว่าร้อยละ ๓๐
- ๑.๕.๒ สัดส่วนของกลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคมที่มีศักยภาพ สามารถประกอบอาชีพได้ และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
- ๑.๕.๓ จำนวนชุดข้อมูลที่ได้มีการบูรณาการระหว่างหน่วยงานและเปิดเผยให้ประชาชนนำไปใช้ประโยชน์ได้
- ๑.๕.๔ ร้อยละของชุมชนที่มีปัญหาการมีส่วนร่วมในระดับมากและปานกลางลดลงอย่างต่อเนื่อง
- ๑.๕.๕ การใช้เวลาของประชากรในการให้บริการชุมชนเพิ่มขึ้น

๑.๖ วงเงินและแหล่งเงิน

แหล่งเงินจากงบประมาณแผ่นดิน

ส่วนที่ ๒

เรื่องและประเด็นการปฏิรูป

จากการประมวลสังเคราะห์ข้อเสนอการปฏิรูปของสภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) การขับเคลื่อนการปฏิรูปผ่านสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) และข้อเสนอการปฏิรูปอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องภายใต้บริบทข้อกำหนดและประเด็นที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ รวมถึงสถานการณ์ด้านสังคมที่ยังเป็นปัญหาและโจทย์ความท้าทายทั้งภายนอกและภายในประเทศ พบว่า การจะนำพาสังคมไทยไปสู่สังคมคุณภาพทั้งในมิติเรื่องความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม การสร้างโอกาสที่เป็นธรรมโดยไม่แบ่งแยก การเสริมสร้างพลังทางสังคม และการสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสังคม ให้บรรลุตามเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี จำเป็นต้องปฏิรูปเพื่อการปรับเปลี่ยนการดำเนินงานในหลายด้านทั้งในส่วนที่เป็นการสานต่อการปฏิรูปสำคัญในช่วงที่ผ่านมา และการสร้างเสริมกลไก วิธีการดำเนินงานอื่น ๆ เพิ่มเติม ซึ่งคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสังคม พบประเด็นหลักที่ต้องได้เร่งดำเนินการปฏิรูปใน ๕ เรื่องสำคัญ ได้แก่ ๑) การออม สวัสดิการ และการลงทุนเพื่อสังคม ๒) การช่วยเหลือและเพิ่มขีดความสามารถกลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคม ๓) การจัดการข้อมูลและองค์ความรู้ทางสังคม ๔) การพัฒนาระบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง และ ๕) การสร้างการมีส่วนร่วม การเรียนรู้ การรับรู้ และการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม

โดยตลอดระยะเวลาทำงานในระหว่างเดือนกันยายน ถึงธันวาคม ๒๕๖๐ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสังคม ได้ศึกษาวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติมในแต่ละประเด็นหลักทั้ง ๕ เรื่อง พร้อมทั้งได้มีการประชุมหารือเฉพาะกลุ่ม ร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ และการปรึกษาหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งด้านการพัฒนาชุมชน ด้านหลักประกันและสวัสดิการทางสังคม ด้านการจัดการข้อมูล ด้านการลงทุนเพื่อสังคม รวมแล้ว กว่า ๑๓ ครั้ง เพื่อนำความเห็นและข้อเสนอแนะจากการประชุมเฉพาะกลุ่ม และการหารือมาจัดทำวิธีการ ขั้นตอน กลไก การปฏิรูปให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ได้มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อช่วยดำเนินการตามมาตรา ๑๘(๓) แห่งพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ เพื่อช่วยดำเนินการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นต่อประเด็นข้อเสนอการปฏิรูปประเทศด้านสังคม โดยได้จัดประชุมรับฟังความคิดเห็น ๔ ครั้ง ในกรุงเทพมหานคร และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ณ จังหวัดอุดรธานี ภาคใต้ ณ จังหวัดนครศรีธรรมราช และภาคเหนือ ณ จังหวัดเชียงราย มีผู้เข้าร่วมทั้งสิ้น รวม ๗๓๕ คน จากภาครัฐ ร้อยละ ๕๓ ภาคประชาชน ร้อยละ ๒๔ สื่อมวลชน ร้อยละ ๑๗ ผู้ทรงคุณวุฒิและภาคเอกชน ร้อยละ ๖ โดยผู้เข้าร่วมประชุมล้วนเห็นด้วยกับข้อเสนอแผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคมที่มีรายละเอียดในลักษณะ (๑) **แผนการปฏิรูปเป็นเรื่อง (agenda based)** ครอบคลุมเรื่องและประเด็นด้านการออม สวัสดิการ และการลงทุนเพื่อสังคม การช่วยเหลือและเพิ่มขีดความสามารถสำหรับผู้เสียเปรียบในสังคม และการจัดการข้อมูลและองค์ความรู้ทางสังคม (๒) **แผนการพัฒนาเป็นพื้นที่ (area based)** ครอบคลุมเรื่องและประเด็นการพัฒนาระบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง และ (๓) **แผนการจัดกระบวนการเพื่อขับเคลื่อนสังคม (social movement)** ครอบคลุมเรื่องและประเด็นการสร้างการมีส่วนร่วม การเรียนรู้ การรับรู้ และการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม โดยมีรายละเอียดในแต่ละเรื่องและประเด็นปฏิรูป ดังนี้

๒.๑ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๑ : การปฏิรูปการออม สวัสดิการ และการลงทุนเพื่อสังคม

ประเด็นการปฏิรูปการออม สวัสดิการ และการลงทุนเพื่อสังคม เป็นประเด็นสำคัญประเด็นหนึ่งในการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม (Socio-economic Security) ซึ่งจะเป็นการยกระดับคุณภาพและประสิทธิภาพการจัดสวัสดิการพื้นฐานของรัฐ และการยกระดับรายได้ของประชาชน โดยมีเป้าหมายให้ประชาชนทุกคนมีหลักประกันทางรายได้ และได้รับสวัสดิการที่เหมาะสม รวมทั้งสถาบันทางสังคมสามารถแบ่งเบาภาระการลงทุนทางสังคมของรัฐบาล ซึ่งจะนำไปสู่ สังคมคุณภาพ (Social Quality)

ประเด็นการปฏิรูปการออม สวัสดิการ ได้ให้ความสำคัญกับ (๑) การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารกองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.) เพื่อเป็นหลักประกันทางสังคมแก่ผู้ที่ไม่มียุติการอื่นรองรับ (๒) การสร้างระบบให้คนไทยมีบำเหน็จบำนาญหลังพ้นวัยทำงาน (๓) การพัฒนาการออมภาคบังคับ (๔) การปรับปรุงสิทธิประโยชน์ที่ได้รับจากสวัสดิการต่างๆ ให้เหมาะสมและเป็นธรรม

นอกจากนี้ ยังรวมถึงประเด็นด้านการลงทุนเพื่อสังคม ที่ให้ความสำคัญกับ (๑) การใช้วิสาหกิจเพื่อสังคมกับการพัฒนาสังคม (๒) การสนับสนุนให้วัดช่วยเหลือกิจกรรมทางสังคมมากยิ่งขึ้น และ (๓) การเสริมสร้างและพัฒนากองทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม เพื่อให้องค์กรปกครองท้องถิ่น กุ้ยมเพื่อการพัฒนาสังคม

๒.๑.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

- ๑) ผู้สูงวัยมีหลักประกันรายได้ที่พอเพียงเมื่อถึงวัยเกษียณ
- ๒) องค์กรปกครองท้องถิ่นและสถาบันทางสังคม มีส่วนร่วมกับภาครัฐในการจัดบริการทางสังคม

- ๓) ปรับปรุงสิทธิประโยชน์สวัสดิการสังคมให้เหมาะสม เป็นธรรม และมีประสิทธิภาพ
- ๔) เพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ภาครัฐและการออมภาคประชาชน

๒.๑.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ : ๑ - ๕ ปี

๒.๑.๓ ตัวชี้วัด

- ๑) อัตราทดแทนรายได้ของระบบบำนาญ (Replacement Ratio)^{๓๓} อยู่ในระดับที่เพียงพอต่อการดำเนินชีวิตเมื่อถึงวัยเกษียณ
- ๒) สวัสดิการที่ได้รับมีความเท่าเทียมมากยิ่งขึ้น
- ๓) มีการระดมทุนและการจัดการการออมภาคบังคับและภาคสมัครใจเพื่อลดภาระงบประมาณภาครัฐ

๒.๑.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

งบประมาณแผ่นดิน

---

^{๓๓} อัตราทดแทนรายได้ของระบบบำนาญ (Replacement Ratio) หมายถึง สัดส่วนของระดับเงินบำนาญรายเดือนที่ได้รับเมื่อเปรียบเทียบกับรายได้เดือนสุดท้ายก่อนการเกษียณหรือเลิกทำงาน (สภาปฏิรูปแห่งชาติ, ๒๕๕๘) โดยตามหลักสากลไม่ควรต่ำกว่าร้อยละ ๔๐ (Jorge Roldos, ๒๐๐๗, "Pension Reform and Macroeconomic Stability in Latin America", IMF Working Paper, International Monetary Fund)

๒.๑.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : การปฏิรูปการออม สวัสดิการสังคม และการลงทุนเพื่อสังคม

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)														ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด				
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				ล้านบาท			แหล่งเงิน							
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒									
กิจกรรมที่ ๑ การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารกองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.)																							
วิธีการ ปรับปรุงรูปแบบการตลาด ผลิตภัณฑ์ การอำนวยความสะดวกแก่กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ <ul style="list-style-type: none"> • การอำนวยความสะดวกกับผู้ฝาก • การมีปฏิสัมพันธ์กับการออมชุมชน • ผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ก่อให้เกิดการออม • พิจารณาความเหมาะสมเงินสมทบภาครัฐ ถ้ามีความจำเป็น ขั้นตอน ให้คณะกรรมการ กอช. จัดทำแผนปรับปรุงการบริหารงานองค์กร เพื่อใช้เป็นแนวทางดำเนินการ หรือนำเสนอ กรม. กรณีที่มีความจำเป็น กลไกและการปรับปรุงกลไก คณะกรรมการ กอช. และ กอช. เป็นผู้ดำเนินการร่วมกับ กค. และหน่วยงานอื่น ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน																			หน่วยงานหลัก ได้แก่ กอช. หน่วยงานร่วม ได้แก่ กค./มท. พม./รง. /กช./ กค./สำนักงาน ประกันสังคม	มีเฉพาะกรณี มีเงินสมทบภาครัฐ เพิ่มเติม	งบประมาณแผ่นดิน	๑. ประชาชนที่เป็นกลุ่ม อาชีพนอกระบบเข้ามาเป็นสมาชิก กอช. เพิ่มขึ้น ๒. สมาชิก กอช. ได้รับสิทธิประโยชน์ ที่คุ้มค่าและเหมาะสม	๑. สมาชิก กอช. เพิ่มขึ้นจาก ๖ แสนคนเป็น ไม่นต่ำกว่า ๑ ล้านคนภายในปี พ.ศ.๒๕๖๑ และเพิ่มขึ้นเป็น ๑.๕ ล้านคนภายในปี พ.ศ.๒๕๖๕ ๒. สมาชิก กอช. ได้รับเงินบำนาญไม่ต่ำกว่าคนละ ๑,๕๐๐ บาทต่อเดือน ๓. มีการปฏิบัติตาม MOU ระหว่างกอช. และหน่วยงานร่วมอย่างต่อเนื่อง ๔. กฎกระทรวงและ พ.ร.บ. มีการแก้ไข ประเด็นการเพิ่มเงินสมทบจากภาครัฐให้เหมาะสมกับเป้าหมาย

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : การปฏิรูปการออม สวัสดิการสังคม และการลงทุนเพื่อสังคม

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)															ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด		
	๒๕๖๑			๒๕๖๒			๒๕๖๓			๒๕๖๔			๒๕๖๕				ล้านบาท	แหล่งเงิน				
	๑	๒	๓	๑	๒	๓	๑	๒	๓	๑	๒	๓	๑	๒	๓							
กิจกรรมที่ ๒ สร้างระบบให้คนไทยมีบำนาญหลังพ้นวัยทำงาน																						
<p>วิธีการ ออกกฎหมายว่าด้วยกองทุนบำนาญใน รูปแบบการออมภาคบังคับ และใช้หลักการ ระดมการออมทั้งผู้รับสวัสดิการสังคม เจ้าของ กิจการ (นายจ้าง) และรัฐบาล</p> <p>ขั้นตอน นำเสนอกฎหมายต่อ สนช. โดยเร็ว</p> <p>กลไกและการปรับปรุงกลไก ดำเนินการโดย กค. เป็นผู้ริเริ่มร่วม กับหน่วยงานอื่นๆ และภาคประชาสังคม</p>																		<p>หน่วยงานหลัก ได้แก่ กค.</p> <p>หน่วยงานร่วม ได้แก่ รง./พม./ มท.</p>	<p>เงิน สมทบ ภาครัฐที่ อาจ เกิดขึ้น หลัง ประกาศ ใช้กฎ หมาย</p>	<p>งบ ประมาณ แผ่นดิน</p>	<p>ประชาชนมีความ มั่นคงด้านรายได้ เมื่อถึงวัย เกษียณอายุ/หลัง พ้นวัยทำงาน</p>	<p>๑. มี พ.ร.บ.ว่าด้วย กองทุนบำนาญ บำนาญในรูปแบบ การออมภาคบังคับ ภายใน ๒ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๒)</p> <p>๒. ประชาชนมีรายได้ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๓๐ ของรายได้ สุดท้ายที่ประชาชน ได้รับภายใน ๑๕ ปี</p>
กิจกรรมที่ ๓ ปรับปรุงสิทธิประโยชน์ที่ได้รับจากสวัสดิการต่าง ๆ ให้เหมาะสมและเป็นธรรม																						
<p>วิธีการ ศึกษาและปรับปรุงกฎหมายและอนุบัญญัติ จากระบบสวัสดิการที่มีอยู่ เพื่อให้เกิดความ เหมาะสมและเป็นธรรมกับผู้รับสวัสดิการ</p> <p>ขั้นตอน ๑. ให้ กค. ตั้งคณะกรรมการร่วมกับ หน่วยงานอื่นเพื่อศึกษาหลักการ และ นำเสนอ ครม.</p> <p>๒. เมื่อ ครม. อนุมัติแล้ว ให้หน่วยงาน เจ้าของเรื่องแก้กฎหมายและอนุบัญญัติ</p>																		<p>หน่วยงานหลัก ได้แก่ กค.</p> <p>หน่วยงานร่วม ได้แก่ รง./พม.</p>	<p>ปรับ ประมาณ ที่ใช้อยู่ ปัจจุบันให้ สอดคล้อง กันหลัง การแก้ กฎหมายที่ ออกใหม่</p>	<p>ประชาชน ในแต่ละระบบ สวัสดิการ ได้รับ สิทธิประโยชน์ ที่เหมาะสมและ เป็นธรรม</p>	<p>๑. แก้ไขกฎหมายและ อนุบัญญัติที่ เกี่ยวข้องให้เสร็จ ภายใน ๒ ปี</p> <p>๒. กฎ/ระเบียบ ที่เกี่ยวข้องได้รับ การทบทวนและ ปรับปรุง</p>	

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : การปฏิรูปการออม สวัสดิการสังคม และการลงทุนเพื่อสังคม

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
<p>ต่างๆ ให้เป็นไปตามมติ ครม. และขั้นตอนทางนิติบัญญัติ</p> <p>กลไกและการปรับปรุงกลไก</p> <p>ให้ กค. เป็นเจ้าของเรื่อง พิจารณาร่วม กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ รง. พม. และ กองทุนการออมต่างๆ</p>																					
กิจกรรมที่ ๔ พัฒนาการออมภาคบังคับ																					
<p>วิธีการ</p> <p>๑. จัดสรรภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT) ส่วนหนึ่งคืนกับผู้เสียภาษีตามเลขบัตรประจำตัวประชาชนเพื่อเป็นเงินออมของผู้เสียภาษีจนอายุ ๖๐ ปี</p> <p>ขั้นตอน</p> <p>๑. พิจารณาระเบียบต่างๆ ภายใต้กฎหมายที่ กค. และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการออม เพื่อเสนอหลักการต่อ ครม.</p> <p>๒. เมื่อ ครม. เห็นชอบ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องแก้ไขหรือปรับปรุงกฎหมายและอนุบัญญัติที่ตนรับผิดชอบให้สอดคล้องกับมติ ครม.</p> <p>กลไกและการปรับปรุงกลไก</p> <p>๑. กค. เป็นผู้พิจารณาร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</p>																	หน่วยงานหลัก ได้แก่ กค.	ใช้งบประมาณของหน่วยงาน	๑. ประชาชนมีเงินออมจากการบริโภคสินค้าและบริการของตน ๒. ประชาชนทุกคนเข้าสู่ระบบภาษี	๑. มีกฎหมายที่กำหนดให้จัดสรรเงินจากภาษีมูลค่าเพิ่มคืนผู้บริโภคเป็นเงินออมโดยตรงภายในปี ๒๕๖๒ ๒. เงินออมของประชาชนจากการคืนภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT) เพิ่มขึ้น ๓. จำนวนประชาชนนอกระบบภาษีที่เข้าสู่ระบบภาษีเพิ่มขึ้น	

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม																				
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : การปฏิรูปการออม สวัสดิการสังคม และการลงทุนเพื่อสังคม																				
กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)															ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑			๒๕๖๒			๒๕๖๓			๒๕๖๔			๒๕๖๕				ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๑	๒	๓	๑	๒	๓	๑	๒	๓	๑	๒	๓					
กิจกรรมที่ ๕ ใช้วิสาหกิจเพื่อสังคมกับการพัฒนาสังคม																				
วิธีการ																				
<p>๑. เร่งรัดให้มีการอนุญาตให้นิติบุคคลที่ประสงค์จะดำเนินการตามระเบียบ สสร. ทำธุรกรรมได้ไปพลางก่อน</p> <p>๒. เร่งรัดการออกกฎหมายวิสาหกิจเพื่อสังคม</p> <p>ขั้นตอน</p> <p>เสนอกฎหมายต่อ ครม. และ สนช.</p> <p>กลไกและการปรับปรุงกลไก</p> <p>๑. เร่งรัดการปฏิบัติงานของฝ่ายเลขานุการ ซึ่งอยู่ใน พม.</p> <p>๒. พัฒนาองค์กรฝ่ายเลขานุการให้สอดคล้องกับสาระของกฎหมาย ทั้งในส่วนที่เป็นผู้สนับสนุน (Enabler) และผู้กำกับ (Regulator) ในรูปแบบขององค์กรที่มีลักษณะต่างกัน เช่น การตั้งองค์การมหาชนให้สนับสนุนกิจการของวิสาหกิจเพื่อสังคม</p>																				
																หน่วยงานหลัก ได้แก่ พม./ สสว.	เป็นไปตามกฎหมายที่ร่างไว้	ให้วิสาหกิจเพื่อสังคมเริ่มดำเนินการได้ภายในปี ๒๕๖๑	๑. มีพ.ร.บ.ว่าด้วยวิสาหกิจเพื่อสังคมภายในปี ๒๕๖๒ ๒. มีดัชนีแสดงให้เห็นว่ามีสัดส่วนในการสร้าง GDP ในปีที่ ๕ หลังจากกฎหมายใช้บังคับ	

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : การปฏิรูปการออม สวัสดิการสังคม และการลงทุนเพื่อสังคม

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)														ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔			ล้านบาท	แหล่งเงิน			
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒						๓
<p>ขั้นตอน</p> <p>๑. ใช้ งบประมาณเหลือจ่ายจากงวดที่ ๓ ของ งบประมาณปี ๒๕๖๑</p> <p>๒. เสนอ ครม. และใช้มติ ครม. ริเริ่มเป็นโครงการนำร่อง</p> <p>๓. เตรียมความพร้อมของกฎหมายและอนุบัญญัติต่างๆ</p> <p>กลไกและการปรับปรุงกลไก</p> <p>๑. ทม. เป็นเจ้าของเรื่อง โดยหารือกับ กค. มท. และ อปท.</p> <p>๒. ให้คณะกรรมการพิเศษชุดหนึ่งเป็นผู้ศึกษาและพิจารณาเสนอ ครม.</p> <p>๓. เมื่อผ่าน ครม. แล้ว ให้นำหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แก่กฎหมายและอนุบัญญัติของตน</p> <p>๔. ให้มีการศึกษาการจัดตั้งหน่วยบริหารในรูปองค์การมหาชนภายใต้การกำกับดูแลของ รร.ว.กค.</p>																				

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ : การปฏิรูปการออม สวัสดิการสังคม และการลงทุนเพื่อสังคม

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)															ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	
	๒๕๖๑			๒๕๖๒			๒๕๖๓			๒๕๖๔			ล้านบาท		แหล่งเงิน						
	๑	๒	๓	๑	๒	๓	๑	๒	๓	๑	๒	๓	๑	๒							
กิจกรรมที่ ๗ ให้วัดช่วยเหลือกิจกรรมทางสังคมมากยิ่งขึ้น																					
<p>วิธีการ ขอเป็นนโยบายของคณะสงฆ์ให้วัดสามารถดำเนินการช่วยเหลือกิจกรรมทางสังคมได้ตามความเหมาะสม (คณะสงฆ์อาจกำหนดขอบเขต หรือประเภทของกิจกรรม)</p> <p>ขั้นตอน นำเสนอคณะสงฆ์เพื่อเป็นนโยบาย</p> <p>กลไกและการปรับปรุงกลไก</p> <p>๑. มอบให้ พท. เป็นผู้ดำเนินการ</p> <p>๒. ควรมีการกำหนดนโยบายให้ กศ. เป็นผู้รับฟังและรายงานความคิดเห็นภาคประชาชน เพื่อร่วมกิจกรรมกับวัด และเชื่อมโยงกิจกรรมระหว่างบ้าน วัด และโรงเรียน ให้เป็นรูปธรรม</p> <p>๓. เชื่อมโยงชุมชนเมืองกับนโยบาย โดยมีกลไกที่ชัดเจนใน อปท. (เช่น กทม.)</p>																		<p>หน่วยงานหลัก ได้แก่ พท.</p> <p>หน่วยงานร่วม ได้แก่ คณะสงฆ์/ชุมชน/วัด</p>	<p>งบประมาณปกติของหน่วยราชการ</p>	<p>สถาบันทางศาสนามีส่วนร่วมต่อการจัดกิจกรรมทางสังคมเพิ่มขึ้น มีความเชื่อมโยงระหว่างกิจกรรมวัด โรงเรียน และบ้านมากขึ้น</p>	<p>๑. มหาเถรสมาคมมีนโยบายเรื่อง การให้วัดมีส่วนร่วมต่อการจัดกิจกรรมทางสังคม ภายในปี ๒๕๖๑</p> <p>๒. จำนวนวัดที่มีส่วนร่วมต่อกิจกรรมทางสังคม นอกเหนือจากการเผยแพร่ศาสนา มีเพิ่มขึ้น</p>

๒.๑.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

-

๒.๒ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๒ : กลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคม

การดำเนินการปฏิรูปกลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคมภายใต้แนวคิด “ปฏิรูปเพื่อปลดล็อก” อุปสรรคต่างๆ ที่ทำให้คนบางกลุ่มในสังคมซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา สาธารณสุข การเมือง กฎหมาย และวัฒนธรรม จนกลายเป็นผู้เสียเปรียบ ตลอดจนการสร้างโอกาสให้คนทุกคนสามารถเข้าถึงบริการต่างๆ ได้ทุกมิติ อย่างครอบคลุมและเท่าเทียมกัน (Access to all opportunity) สอดคล้องกับแนวคิดสังคมคุณภาพในมิติความครอบคลุมทางสังคม (Social Inclusion) ที่มุ่งช่วยเหลือให้ผู้เสียเปรียบในสังคมสามารถเข้าถึงสวัสดิการตามสิทธิขั้นพื้นฐานได้อย่างครอบคลุม ทัวถึง และเสมอภาค

กลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคมครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายสำคัญ อาทิ เด็กและเยาวชน สตรี คนพิการ ผู้สูงอายุ คนยากจน คนไร้ที่พึ่ง บุคคลไร้สถานะทางทะเบียนราษฎร ผู้พันโทษ ผู้ติดเชื้อเอช ไอ วี (HIV) และผู้บริโภค โดยให้ความสำคัญกับการปรับปรุงกระบวนการคิด รูปแบบการดำเนินงาน จากการ “สงเคราะห์” มาเป็นการสร้างเสริมปรับเปลี่ยนทัศนคติต่อกลุ่มเป้าหมาย “จากผู้รับเป็นผู้ผลิต” เกิดความเข้มแข็ง (empower) ให้สามารถดูแลช่วยเหลือตนเอง ช่วยเหลือสังคม และเป็นส่วนหนึ่งของการขับเคลื่อนพัฒนาประเทศ ผ่านการอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน เชื่อมต่อกระบวนการทำงานให้มุ่งไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนพร้อมกันทั้งระบบ ทั้งนี้ ในส่วนของกลไกและกระบวนการทำงานมุ่งคำนึงถึงหลักสำคัญ ๓ ประการ ดังนี้ ๑) การสังคมสงเคราะห์ (social work) ๒) การเสริมพลัง (strengthening and empowerment) และ ๓) การจัดสวัสดิการ (welfare) ตลอดจนการปรับทัศนคติต่อกลุ่มเป้าหมาย จากผู้รับเป็นผู้ผลิต” เพื่อให้สามารถดูแลช่วยเหลือตัวเอง และสังคมได้

กรอบการปฏิรูปกลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคม

๒.๒.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

ปลดล๊อคข้อจำกัดต่างๆ อันเป็นอุปสรรคของกลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคม เพื่อให้สามารถมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีโอกาสอย่างเสมอภาค ในการเข้าถึงทรัพยากร แหล่งทุน บริการสาธารณะของรัฐ และโอกาสในการประกอบอาชีพ สร้างรายได้ให้ตนเอง และสามารถสร้างผลิตภาพให้แก่สังคมได้

๒.๒.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

มีกรอบระยะเวลาการดำเนินงานทั้งระยะสั้นและระยะยาว โดยในระยะสั้นเป็นการดำเนินงานในกิจกรรมหรือโครงการที่มีความเร่งด่วนและจำเป็น หรือเป็นกิจกรรมที่เป็นพื้นฐานในการดำเนินงานในกิจกรรมต่อไป ซึ่งมีระยะเวลาดำเนินงานตั้งแต่ ๑ – ๒ ปี ส่วนในระยะยาวเป็นกิจกรรมที่ใช้เวลาในการดำเนินงานนานขึ้น ซึ่งอาจต้องมีการบูรณาการการดำเนินงานในด้านอื่นๆ หรือหารือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียประกอบด้วย

๒.๒.๓ ตัวชี้วัด

- ๑) ระดับความสำเร็จในการผลักดันนโยบาย/กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคม
- ๒) สัดส่วนของกลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคมที่มีศักยภาพ สามารถประกอบอาชีพได้ และ/หรือ มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
- ๓) ระดับความสำเร็จของหน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชนและภาคประชาสังคม ในการจัดสภาพแวดล้อม การเดินทาง และบริการสาธารณะที่ทุกคนสามารถเข้าถึง และใช้ประโยชน์ได้อย่างทั่วถึง

๒.๒.๔ งบประมาณและแหล่งเงิน

งบประมาณแผ่นดิน

๒.๒.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม																					
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : กลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคม																					
	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)															ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				ล้านบาท				แหล่งเงิน
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓		๔				
๑. ปฏิรูประบบขนส่งสาธารณะไม่ให้เป็นอุปสรรคต่อคนทั้งหมด^{๑๔} (Design for all) ที่ยึดหลักการออกแบบสากล (Universal Design) ต่อคนทุกกลุ่มทุกวัย																					
<p>กิจกรรมที่ ๑ ปฏิรูประบบขนส่งสาธารณะในระบบราง</p> <p>วิธีการ</p> <p>ผลักดันการก่อสร้างรถไฟฟ้าในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลให้คนทุกคนสามารถเข้าถึงได้ โดยตรงติดตามในขั้นตอนต่างๆ ทั้งในส่วนที่จัดจ้างหรือดำเนินการตาม TOR แล้วและที่อยู่ระหว่างการออกแบบรวมถึงระบบการให้บริการ</p>																	<p>หน่วยงานหลัก ได้แก่ คค.</p> <p>หน่วยงานร่วม ได้แก่ รฟท./รฟช./มท./กค./ทช./กทม./ผู้ประกอบการภาคเอกชน</p>			<p>คนทุกกลุ่มทุกวัยสามารถเข้าถึงระบบขนส่งสาธารณะในระบบรางโดยไม่มีอุปสรรค</p>	<p>ร้อยละ ๘๐ ของสถานี ขบวนรถ และระบบการให้บริการ มีการออกแบบเพื่อให้คนทุกกลุ่มทุกวัยสามารถเข้าถึงได้ และอยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งาน</p>

^{๑๔} คำนิยาม "เพื่อคนทั้งหมด (Design for all) ตามหลักการออกแบบที่สากล (Universal Design)" อ้างอิงจากอนุกรมวิธีการจัดการคนพิการ ในคณะกรรมการสังคม กิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการและผู้ด้อยโอกาส สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : กลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด		
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					๒๕๖๕				ล้านบาท	แหล่งเงิน
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔							
<p>กิจกรรมที่ ๒ ปฏิรูประบบโครงสร้างพื้นฐานและบริการขนส่งสาธารณะ</p> <p>ทุกระบบ</p> <p>วิธีการ</p> <p>ผลักดันโครงสร้างพื้นฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริการขนส่งสาธารณะทุกระบบ รวมถึงโครงสร้างพื้นฐานอื่นๆ เช่น ทางเท้า ข้อมูลข่าวสารสนเทศ เป็นต้น เพื่อไม่ให้เป็นอุปสรรคต่อคนทุกกลุ่มทุกวัย</p>																					ลดความเสียเปรียบในการเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานและบริการขนส่งสาธารณะ	ร้อยละ ๘๐ ของหน่วยงานภาครัฐอปท. ภาคเอกชนและภาคประชาสังคมจัดสภาพแวดล้อมการเดินทางและบริการสาธารณะที่ทุกคนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้อย่างทั่วถึง	

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : กลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด				
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					๒๕๖๕				ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔									
<p>กิจกรรมที่ ๓ ปฏิรูปกฎหมายและหน่วยงานที่กำกับดูแลหรือติดตามการบังคับใช้กฎหมาย โดยเฉพาะเกี่ยวกับการออกแบบที่ยืดหลักการออกแบบที่เป็นสากล (Universal Design) วิธีการ</p> <p>ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวกับการออกแบบที่ยืดหลักการออกแบบที่เป็นสากล (Universal Design) ซึ่งอาศัยบทกฎหมายหลักอื่นๆ ให้เป็นประมวลกฎหมายรวมอยู่ในฉบับเดียวและมีหน่วยงานรับผิดชอบโดยตรง เพื่อบังคับใช้และกำกับดูแลให้เป็นไปตามกฎหมาย โดยให้สามารถควบคุม จัดการ และใช้ประโยชน์ต่างๆ ด้วย</p>																					<p>หน่วยงานหลัก ได้แก่ มท./พม.</p> <p>หน่วยงานร่วม ได้แก่ คค./กทม./อปท./ดศ./กสทช.</p>			<p>คนทุกกลุ่ม ทุกวัยเข้าถึงบริการสาธารณะ และได้รับประโยชน์จากสภาพแวดล้อมสาธารณะอย่างทั่วถึง</p>	<p>มีการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการสร้างสภาพแวดล้อมที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ (Accessibility for All Act: AAA)</p>

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : กลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)															ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				ล้านบาท	แหล่งเงิน			
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓						๔
๒. ปฏิรูปกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ																					
<p>กิจกรรมที่ ๑ สนับสนุนและเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริการศูนย์บริการคนพิการโดยองค์กรด้านคนพิการ และปรับปรุงรูปแบบการพิจารณาการใช้เงินของกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ จากลักษณะ project-based เป็น unit-cost โดยเน้นโครงการที่เป็นการเสริมสร้างอาชีพคนพิการที่ไม่สามารถทำงานในสถานประกอบการได้ หรือคนพิการที่ประกอบอาชีพอิสระ</p> <p>วิธีการ</p> <p>๑.ดำเนินการให้มีศูนย์บริการคนพิการโดยองค์กรด้านคนพิการที่ได้มาตรฐานและครอบคลุมทุกพื้นที่ตามสัดส่วนคนพิการ</p> <p>๒.ดำเนินการให้ศูนย์บริการคนพิการโดยองค์กรด้านคนพิการ</p>																			<p>หน่วยงานหลัก ได้แก่ พม./กค.</p> <p>หน่วยงานร่วม ได้แก่ รง./อปท.</p>	<p>๑. มีศูนย์บริการคนพิการโดยองค์กรด้านคนพิการที่ได้มาตรฐานครอบคลุมทั่วประเทศ</p> <p>๒. คนพิการสามารถใช้ชีวิตได้โดยไม่มีอุปสรรคและมีศักยภาพในการประกอบอาชีพ</p>	<p>๑. ร้อยละ ๑๐๐ ของศูนย์บริการคนพิการโดยองค์กรด้านคนพิการผ่านมาตรฐาน</p> <p>๒. ร้อยละ ๘๐ ของคนพิการ ครอบครัวยุคใหม่ คนพิการ องค์กรด้านคนพิการ (องค์กรของคนพิการ และองค์กรเพื่อคนพิการ) ได้รับการจัดสรรเงินจากกองทุนฯ อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม</p>

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : กลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด			
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					๒๕๖๕				ล้านบาท	แหล่งเงิน	
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔								
สนับสนุนภาครัฐตามที่กฎหมาย บัญญัติในการดูแลคนพิการ โดยการ สนับสนุนจากกองทุนส่งเสริมและ พัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ อย่าง ต่อเนื่อง ผ่านการจัดตั้งคณะกรรมการ ในลักษณะของการร่วมบริหาร โครงการ เพื่อพิจารณาวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และการประเมินผลเพื่อ ตอบสนองโครงการในลักษณะ unit-cost																								๓. มีระบบประกัน คุณภาพและติดตาม ประเมินผลกองทุน ส่งเสริมและพัฒนา คุณภาพชีวิต คนพิการ ๔. คนพิการวัย แรงงานร้อยละ ๑๐ ได้รับการพัฒนาผ่าน กองทุนส่งเสริมและ พัฒนาคุณภาพชีวิต คนพิการ ๕. จำนวนคนพิการวัย แรงงานได้รับการ พัฒนาผ่านกองทุน ส่งเสริมและพัฒนา คุณภาพชีวิตคน

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : กลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด				
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					๒๕๖๕				ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔									
<p>กิจกรรมที่ ๒ แก้ไขข้อบกพร่องของกฎหมายที่ให้ผู้สูงอายุสามารถรับงานเป็นชิ้นงาน เพื่อให้เกิดการทำงานร่วมกันตามศักยภาพและสภาพแวดล้อม โดยไม่ต้องผูกพันทำงานเต็มเวลา ๘ ชั่วโมงต่อวัน อาทิ พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงานฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๖๐) พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้าน พ.ศ. ๒๕๕๓</p> <p><u>วิธีการ</u></p> <p>สนับสนุนการแก้ไขข้อบกพร่องของกฎหมาย อาทิ พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงานฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๖๐) ในมาตรา ๘๗ ระบุถึงการส่งเสริมการจ้างงานที่เหมาะสมของลูกจ้างบางกลุ่มหรือบางประเภท เช่น นักเรียน นักศึกษา คนพิการ และผู้สูงอายุ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้รับงาน</p>																					หน่วยงานหลัก ได้แก่ รง./พม./พณ./อก.			ผู้สูงอายุเป็นพลเมืองที่มีความตื่นตัว (active citizen) และมีงานทำที่เหมาะสมตามศักยภาพ	กฎหมายที่เกี่ยวข้องได้รับการแก้ไขให้มีการจ้างงานผู้สูงอายุเป็นชิ้นงานได้

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : กลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ไปทำที่บ้าน พ.ศ. ๒๕๕๓ เพื่อให้สามารถจ้างงานผู้สูงอายุเป็นชิ้นงานได้ และเกิดการทำงานร่วมกันตามศักยภาพและสภาพแวดล้อม																					
๔. ปฏิรูประบบการคุ้มครองผู้บริโภค																					
กิจกรรมที่ ๑ พัฒนาโครงสร้างและศักยภาพของ สคบ. โดยเพิ่มอำนาจทางปกครองให้กับ สคบ. เพื่อให้สามารถบังคับใช้และให้ความเป็นธรรมกับผู้บริโภคได้จากเดิมที่เป็นเพียงหน่วยเชิงนโยบายและให้ความความรู้ไปใช้สิทธิทางปกครองตามกระบวนการยุติธรรมอย่างเดียว																	หน่วยงานหลัก ได้แก่ กพ./กพร./สคบ./สธ./ยธ./มท.	งบประมาณแผ่นดิน	สคบ. เป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพด้านการคุ้มครองผู้บริโภค	๑. สคบ. มีการปฏิรูปองค์กรทั้งระบบ ๒. สคบ. มีอำนาจในทางปกครอง ๓. พ.ร.บ. คุ้มครองผู้บริโภคได้รับการแก้ไข	
วิธีการ ๑. แก้ไขพระราชบัญญัติการคุ้มครองผู้บริโภคให้มีอำนาจทางปกครองแก่เจ้าพนักงานในการแก้ไขปัญหาผู้บริโภคที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมหรือตรวจสอบ																					

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : กลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด		
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					๒๕๖๕				ล้านบาท	แหล่งเงิน
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔							
<p>ข้อร้องเรียนต่างๆ เพื่อให้สามารถบังคับใช้กฎหมาย ตามกิจกรรม โดยให้ สคบ. ไปสังกัดหน่วยงานกระทรวงที่บังคับใช้กฎหมาย เช่น กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย กระทรวงยุติธรรม แทนสังกัดเดิม ซึ่งเป็นหน่วยงานเชิงนโยบาย</p> <p>๒. สนับสนุนให้ สคบ. ดำเนินการยกร่างบทบัญญัติตามมาตรา ๔๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐</p>																							
<p>กิจกรรมที่ ๒ การเสริมสร้างพลังให้แก่ผู้บริโภคและการพัฒนาผู้บริโภคโดยอาศัยเทคโนโลยี</p> <p>วิธีการ</p> <p>๑. สนับสนุนและส่งเสริมให้องค์กรภาคประชาชนที่มีบทบาทและเป็นตัวแทนในการคุ้มครองผู้บริโภคโดยใช้เทคโนโลยีเพื่อเป็นช่องทางสื่อสารให้ผู้บริโภคในการรักษาสิทธิต่างๆ</p>																	<p>หน่วยงานหลัก ได้แก่ สคบ.</p> <p>หน่วยงานร่วม ได้แก่ คส./ศธ.</p>			<p>เกิดแนวทางในการเสริมสร้างพลังให้แก่ผู้บริโภค</p>	<p>๑. ระดับความรู้ความเข้าใจของผู้บริโภคเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค</p> <p>๒. ระดับการรับรู้สื่อด้านการคุ้มครองผู้บริโภคของผู้บริโภค</p>		

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : กลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด				
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					๒๕๖๕				ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔									
<p>วิธีการ</p> <p>๑. ให้สิทธิในการลดหย่อนค่าใช้จ่าย นอกเหนือจากสวัสดิการพื้นฐานสำหรับการพัฒนาเทคโนโลยีช่วยอนามัย เจริญพันธุ์ให้ผู้มีบุตรยากสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก</p> <p>๒. ดำเนินการให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการพัฒนาให้ได้มาตรฐานและครอบคลุม ทุกพื้นที่ เพื่อลดภาระพ่อแม่ในการเลี้ยงดูบุตร โดยเฉพาะ การดูแลเด็กอายุ ๐ - ๓ ปี</p>																					หน่วยงานร่วม ได้แก่ มท./อปท.			พัฒนาประเทศ	
๗. การเสริมพลังสตรี																									
<p>กิจกรรมที่ ๑ เพิ่มสัดส่วนของสตรีในตำแหน่งบริหารขององค์กร</p> <p>วิธีการ</p> <p>๑. แก้ไขกฎหมายและกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาและการเข้าสู่</p>																					หน่วยงานหลัก ได้แก่ พม.			สตรีมีบทบาทและมีส่วนร่วมในทางสังคม การเมือง และกระบวนการตัดสินใจ ทั้งใน	๑. กฎหมายและระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาและการเข้าสู่ตำแหน่งทาง

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ : กลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด				
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					๒๕๖๕				ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔									
<p>ตำแหน่งทางการเมือง และการบริหารของสตรี อาทิ องค์ประกอบของคณะกรรมการระดับชาติ คณะกรรมาธิการ ของฝ่ายนิติบัญญัติ โดยให้คำนึงสัดส่วนของผู้แทนสตรีหรือผู้แทนองค์กรที่ทำงาน ด้านสตรีที่เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ หรือกรรมาธิการที่กำหนดในรัฐธรรมนูญ ๒. กำหนดมาตรการพิเศษเพื่อส่งเสริม การมีส่วนร่วมของสตรีในการเมือง การปกครอง และการบริหาร เช่น การเพิ่มจำนวนสตรีในคณะกรรมการ ระดับนโยบายของชาติและการเข้าดำรง ตำแหน่งทางการเมือง การบริหาร ของสตรีในสัดส่วนที่เท่าเทียมกับบุรุษ</p>																					หน่วยงานร่วม ได้แก่ / รง./มท./นร./อปท./พรรคการเมือง			ระดับชาติและระดับท้องถิ่นมากขึ้น	การเมือง และการบริหารของสตรี ได้รับการแก้ไข ๒. สตรีได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในระดับตัดสินใจทั้งในภาครัฐและภาคเอกชนเพิ่มขึ้น

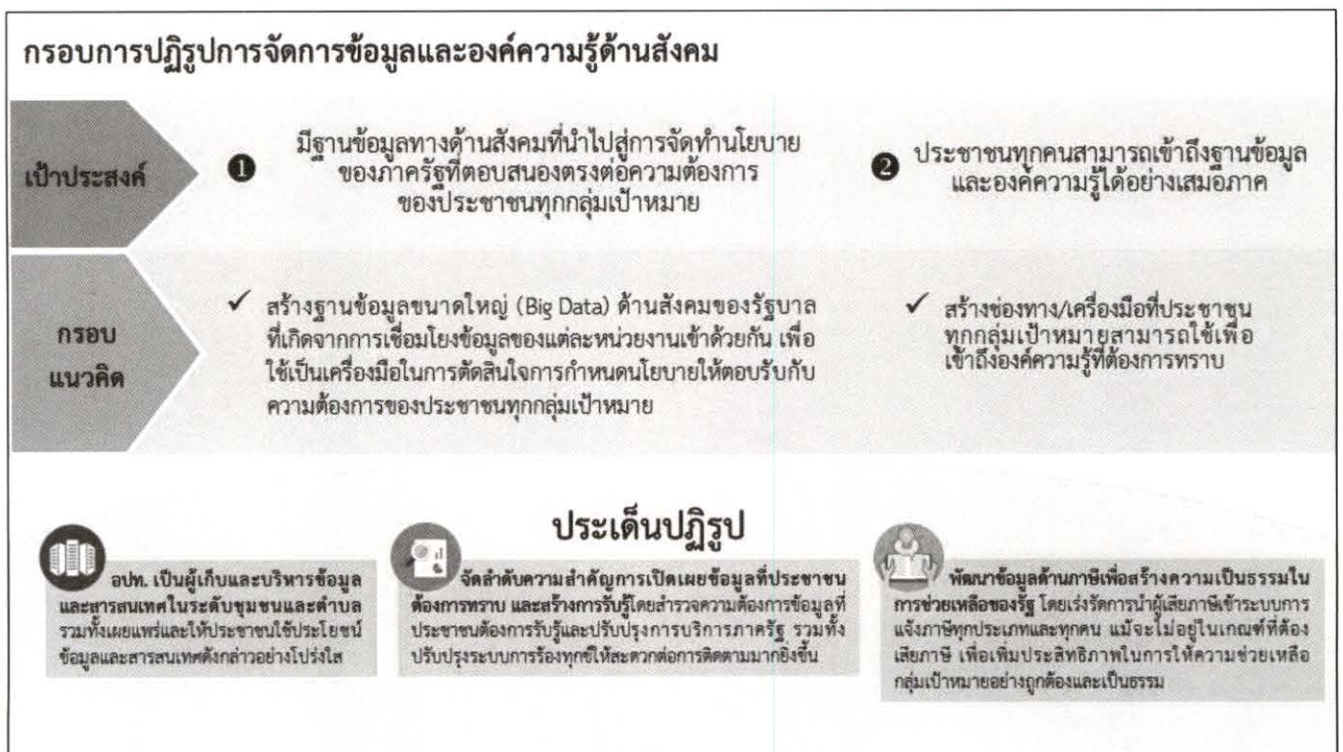
๒.๒.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

-

๒.๓ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๓ : การจัดการข้อมูลและองค์ความรู้ด้านสังคม

การสร้างโอกาสที่เป็นธรรมโดยไม่แบ่งแยก (Social Inclusion) นอกจากการให้ความสำคัญกับการช่วยเหลือและเพิ่มขีดความสามารถให้กับกลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคมแล้ว การจัดการข้อมูลและองค์ความรู้ด้านสังคมเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมให้สังคมมีความเสมอภาค ลดความเหลื่อมล้ำ โดยการจัดการข้อมูลให้มีความเหมาะสม ถูกต้อง และครอบคลุมนั้น จะช่วยให้หน่วยงานภาครัฐสามารถทราบความต้องการของประชาชนได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น และสามารถนำไปจัดทำนโยบายที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน รวมทั้งประชาชนสามารถทราบถึงข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานภาครัฐได้สะดวกยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม อุปสรรคทางข้อมูลด้านสังคมในปัจจุบันคือการขาดประสิทธิภาพในการจัดเก็บข้อมูล ขาดการบูรณาการกันระหว่างข้อมูลทางด้านสังคมจากแต่ละหน่วยงาน นอกจากนี้ ข้อมูลที่มีการจัดเก็บในปัจจุบัน เป็นข้อมูลที่อ้างอิงมาจากความต้องการของภาครัฐเป็นหลัก ไม่ได้อ้างอิงจากความต้องการในการใช้ข้อมูลของประชาชน

ดังนั้น ประเด็นการปฏิรูปเรื่องการจัดการข้อมูลและองค์ความรู้ด้านสังคม จึงให้ความสำคัญกับการจัดเก็บข้อมูลทางด้านสังคมซึ่งจะต้องเป็นข้อมูลที่ประชาชนต้องการทราบอย่างแท้จริงโดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้รับผิดชอบ เปิดเผยและเชื่อมโยงฐานข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐให้เป็นฐานข้อมูลขนาดใหญ่ รวมทั้งสร้างช่องทางในการเข้าถึงข้อมูลที่สะดวกต่อประชาชนทุกกลุ่ม ตลอดจนการสร้างฐานข้อมูลจากการจ่ายภาษี เพื่อเป็นข้อมูลหลักในการอ้างอิง เพื่อการตัดสินใจเชิงนโยบายภาษีและการช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๓.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

- ๑) ให้องค์กรปกครองท้องถิ่นมีหน้าที่ในการเก็บ รักษาและพัฒนาข้อมูลและสารสนเทศ
ด้านสังคม
- ๒) มีการปรับปรุงข้อมูลอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างประสิทธิภาพในการจัดสรรทรัพยากร
- ๓) พัฒนาข้อมูลสารสนเทศ โดยมีระบบฐานข้อมูลด้านภาษีเพื่อเป็นเครื่องมือ
ประกอบการตัดสินใจของรัฐบาล ในการดำเนินนโยบายด้านภาษี และการช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมาย

๒.๓.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ : ๑ - ๕ ปี

๒.๓.๓ ตัวชี้วัด

- ๑) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ทั่วประเทศมีข้อมูลสารสนเทศพื้นฐานที่สามารถ
นำไปจัดสรรทรัพยากร ภายใน ๕ ปี
- ๒) รัฐบาลมีข้อมูลที่เชื่อมโยงและเปิดเผย ประชาชนสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก
- ๓) มีฐานข้อมูลด้านภาษีที่มีประสิทธิภาพ

๒.๓.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

งบประมาณแผ่นดิน

๒.๓.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ : การจัดการข้อมูลและองค์ความรู้ด้านสังคม

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)															ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด			
	๒๕๖๑			๒๕๖๒			๒๕๖๓			๒๕๖๔			๒๕๖๕		ล้านบาท		แหล่งเงิน						
	๑	๒	๓	๑	๒	๓	๑	๒	๓	๑	๒	๓	๑	๒				๓					
กิจกรรมที่ ๑ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เป็นผู้เก็บและบริหารข้อมูลและสารสนเทศในระดับชุมชนและตำบล																							
<p>วิธีการ</p> <p>๑. ให้ อปท.เป็นผู้เก็บและพัฒนา รวมทั้งเผยแพร่และให้ประชาชนได้ใช้ประโยชน์ ข้อมูลและสารสนเทศดังกล่าวอย่างโปร่งใสโดยการมอบอำนาจหน้าที่ทางกฎหมายให้กับ อปท.</p> <p>๒. การดำเนินการให้เน้นข้อมูลส่วนบุคคลเท่าที่จำเป็นและไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล</p> <p>๓. ออกแบบระบบเชื่อมโยงกับข้อมูลประเภทอื่นๆ และรวมอยู่ใน Big Data ของรัฐบาล</p> <p>๔. ออกแบบระบบความปลอดภัยควบคู่ไปกับระบบฐานข้อมูลสารสนเทศ MIS, GIS</p> <p>ขั้นตอน</p> <p>๑. แก้ไขภารกิจของ อปท. ให้สอดคล้องและชัดเจนเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจในการจัดเก็บข้อมูลของ อปท.</p> <p>๒. ออกแบบ Template ข้อมูลพื้นฐานและฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ในการจัดเก็บข้อมูล การบริหารข้อมูล และ Computer Literacy</p>																			<p>หน่วยงานหลัก ได้แก่ ดศ./อปท.</p> <p>หน่วยงานร่วม ได้แก่ มท./สรอ./GISTDA</p>	<p>๑. ค่าสำรวจข้อมูลของ อปท. ประมาณ ๓๐๐๐ ล้านบาท ภายใน ๕ ปี</p> <p>๒. ค่าออกแบบระบบ ๑๐๐ ล้านบาท</p>	งบประมาณแผ่นดิน	มีฐานข้อมูลทางสังคมในระดับพื้นที่ที่มีการบริหารจัดการโดย อปท.	<p>๑. อปท.ทั่วประเทศ มีข้อมูลสารสนเทศพื้นฐานภายใน ๓ ปี</p> <p>๒. อปท.เริ่มบริหารระบบได้ภายใน ๕ ปี</p>

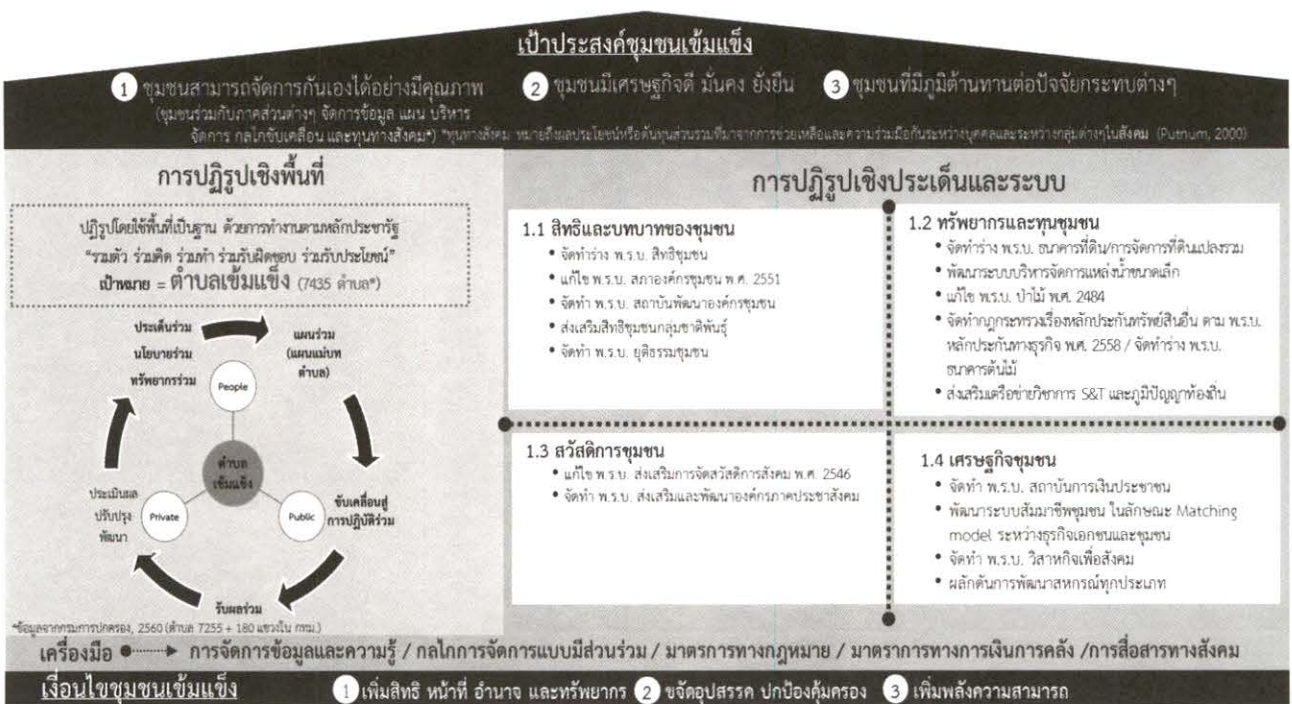
๒.๓.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

-

๒.๔ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๔ : ระบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง

ชุมชนถือเป็นรากฐานสำคัญที่จะนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนาประเทศ ทั้งในเรื่องความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม ระบบการเมืองที่เข้มแข็ง ระดับศีลธรรมในสังคม รวมถึงระบบสวัสดิการสำหรับคนทุกกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มเปราะบาง ดังนั้น หากชุมชนมีความเข้มแข็ง จะเป็นเครื่องมือสำคัญที่นำพาประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าชุมชนจะถูกให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะภายหลังปี ๒๕๔๐ เป็นต้นมา แต่ชุมชนยังต้องเผชิญกับอุปสรรคในเชิงโครงสร้างหลายประการ อาทิ ข้อจำกัดในการบริหารจัดการทรัพยากรในชุมชน การขาดความต่อเนื่องในเรื่องการจัดระบบสวัสดิการชุมชน การขาดบูรณาการในการทำงานของภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในงานพัฒนาชุมชน ส่งผลให้มีชุมชนจำนวนมากที่ไม่สามารถพัฒนาเป็นชุมชนที่เข้มแข็งบนฐานของการจัดการตนเองได้อย่างมีคุณภาพ

ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการปฏิรูปเพื่อจะนำไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชน ทั้งการปรับกระบวนการทัศนวิสัยคิด และรูปแบบการทำงานให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสม ภายใต้ ๓ เงื่อนไขสำคัญ ได้แก่ ๑) การเพิ่มสิทธิหน้าที่ อำนาจ ทรัพยากร ๒) การขจัดอุปสรรค ปกป้อง ค้ำครอง และ ๓) การเพิ่มพลังความสามารถ โดยพัฒนาเครื่องมือสำคัญในเรื่องการจัดกลไกการจัดการแบบมีส่วนร่วมและมาตรการทางกฎหมาย ซึ่งมีเรื่องสำคัญที่ต้องดำเนินการ ๒ ส่วน ได้แก่ การปฏิรูปเชิงระบบและกลไก และการปฏิรูปเชิงพื้นที่ โดยการปฏิรูปเชิงระบบและกลไกนั้นแบ่งออกเป็น ๔ หมวดหลัก ได้แก่ ๑) สิทธิและบทบาทของชุมชน ๒) ทรัพยากรและทุนชุมชน ๓) สวัสดิการชุมชน และ ๔) เศรษฐกิจชุมชน และในส่วนของปฏิรูปเชิงพื้นที่ประกอบด้วย การทำงานแบบรวมตัว ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมรับประโยชน์เพื่อการพัฒนาในพื้นที่ โดยคนในชุมชนร่วมกับเครือข่ายต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การสร้างชุมชนเข้มแข็งทั่วทั้งประเทศ

๒.๔.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) ชุมชนสามารถจัดการตนเองได้อย่างมีคุณภาพ (ชุมชนร่วมกับภาคส่วนต่างๆ จัดการข้อมูล แผน บริหารจัดการ กลไกขับเคลื่อน และทุนทางสังคม)

๒) ชุมชนมีเศรษฐกิจดี มั่นคง ยั่งยืน

๓) ชุมชนมีภูมิคุ้มกันต้านทานต่อปัจจัยกระทบต่างๆ

๒.๔.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ : ๑ - ๕ ปี

๒.๔.๓ ตัวชี้วัด

๑) ตำบลและจังหวัดมีกลไก/พื้นที่กลางในการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนอย่างทั่วถึง

๒) ชุมชนได้รับการรับรองสิทธิชุมชนตามรัฐธรรมนูญปี ๒๕๖๐

๓) มีกลไกให้ชุมชนสามารถจัดการทรัพยากรและทุนชุมชนโดยชุมชน

๔) ระบบสวัสดิการชุมชนได้รับการรองรับสถานะทางกฎหมาย

๕) มีกลไกในการเสริมสร้างความเข้มแข็งในการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน

๒.๔.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

วงเงินรวม ๕ ปี เท่ากับ ๔,๘๖๖ ล้านบาท โดยใช้เงินงบประมาณแผ่นดิน

๒.๔.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม																			
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ระบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง																			
กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)												ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด		
	๒๕๖๑			๒๕๖๒			๒๕๖๓			๒๕๖๔				๒๕๖๕				ล้านบาท	แหล่งเงิน
	๑	๒	๓	๑	๒	๓	๑	๒	๓	๑	๒	๓		๑	๒				
กิจกรรมที่ ๑ การปฏิรูประบบการสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็งเชิงพื้นที่																			
วิธีการ																			
๑. กำหนดให้ตำบลเป็นพื้นที่การพัฒนา อย่างบูรณาการ ("ตำบลเข้มแข็ง ประเทศมั่นคง") โดย ๑.๑ จัดให้มีกลไกประชารัฐตำบล เข้มแข็งที่ประกอบด้วย ๔ ภาค ส่วนหลัก ได้แก่ (๑) ท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน (๒) ท้องถิ่น ได้แก่ อบต. เทศบาล (๓) องค์กร ชุมชน/เอกชน ได้แก่ สภาองค์กร ชุมชนตำบล บ้าน วัด โรงเรียน กลุ่มต่างๆ (๔) หน่วยงานอื่น ได้แก่ พัฒนาชุมชน เกษตรตำบล ตำรวจ รพสต. (อ้างอิง : ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม) ทำหน้าที่ประสาน พลังทุกภาคส่วน เพื่อรวมตัว ร่วม คิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมรับ ประโยชน์ โดยมีเป้าหมายให้ตำบล เข้มแข็ง ครอบคลุมเข้มแข็ง และ	→	หน่วยงาน หลัก ได้แก่ สช. / สศช./ พอช. หน่วยงาน ร่วม ได้แก่ มท. / นร. /กสทช. / สปสช. / สสส. / มูลนิธิ พัฒนาไท	๔,๐๐๐ ลบ. (ปีละ ๘๐๐ ลบ. ฐานคิด เฉลี่ย จังหวัด ละ ๑๐ ลบ.)	งบประมาณ แผ่นดิน	มีกลไกบูรณาการ ในพื้นที่ เกิดการ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมรับประโยชน์ เพื่อการพัฒนาใน พื้นที่	๑. มีระเบียบสำนัก นายกรัฐมนตรีว่า ด้วยการสร้างเสริม ชุมชนเข้มแข็ง แล้ว เสร็จภายใน ๑ ปี ๒. เกิดกลไกประชารัฐ ระดับจังหวัดที่ เข้มแข็งภายใน ๒ ปี ๓. กลไกประชารัฐระดับ ตำบลมีความเข้มแข็ง ครอบคลุมทุกตำบล ภายใน ๓ ปี ๔. มีแผนแม่บทชุมชน หรือธรรมนูญชุมชน ครอบคลุมทุกตำบล ภายใน ๔ ปี ๕. มีระบบ GIS ครอบคลุมทุกตำบล ภายใน ๕ ปี													

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ระบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)															ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓					
<p>สร้างเสริมจิตสำนึกสาธารณะและการทำงานร่วมกันอย่างเป็นกัลยาณมิตร</p> <p>๑.๒ จัดทำระบบฐานข้อมูลสารสนเทศเชิงภูมิศาสตร์ (Geographic Information Systems : GIS) แสดงให้เห็นองค์ประกอบต่าง ๆ ของชุมชนและทุนทางสังคม</p> <p>๑.๓ จัดทำแผนแม่บทชุมชนหรือธรรมนูญชุมชนแบบบูรณาการและมีส่วนร่วม เพื่อใช้เป็นแผนร่วมของทุกกลไกในพื้นที่ และขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ รวมทั้งการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง</p> <p>๑.๔ ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการความรู้การจัดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของประชาชน ครอบครัว และภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง</p> <p>***สำหรับชุมชนในรูปแบบอื่นที่ไม่ได้เป็นตำบล เช่น ชุมชนเขตเมืองสามารถปรับให้สอดคล้องกับบริบท</p>																				

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ระบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒. กำหนดให้มีคณะกรรมการประชากร สนับสนุนตำบลเข้มแข็งระดับจังหวัด ทำหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนยุทธศาสตร์ ตำบลเข้มแข็ง ประกอบด้วย หน่วยงาน ภาครัฐ ภาคประชาสังคม ภาคเอกชน และภาคส่วนอื่นๆ อย่างสมดุล ๒.๑ ประสานงาน ประสานแผน ประสานการสนับสนุน ๒.๒ จัดกระบวนการนโยบายสาธารณะ แบบมีส่วนร่วมและสื่อสารทาง สังคม สนับสนุนการขับเคลื่อน ตำบลเข้มแข็ง ๒.๓ สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพ นักจัดการชุมชน (Community Organizer) ระดับตำบล ให้ ครอบคลุมทุกพื้นที่ อย่างน้อย ตำบลละ ๕ คน ๒.๔ ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการความรู้ การจัดการกระบวนการแลกเปลี่ยน เรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของ ประชาชนและภาคส่วนต่างๆ ที่ เกี่ยวข้อง																					

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ระบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด		
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					๒๕๖๕				ล้านบาท	แหล่งเงิน
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔							
๓. จัดให้มีคณะกรรมการประชารัฐส่งเสริมสนับสนุนตำบลเข้มแข็งระดับประเทศ ทำหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนยุทธศาสตร์ตำบลเข้มแข็ง ประกอบด้วย หน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาสังคม ภาคเอกชน และภาคส่วนอื่นๆ อย่างสมดุล ๓.๑ ประสานทุกภาคส่วนเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ตำบลเข้มแข็ง ๓.๒ จัดและสนับสนุนกระบวนการนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วม การสื่อสารทางสังคมเพื่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ตำบลเข้มแข็ง ๓.๓ สนับสนุนให้เกิดกลไกสนับสนุนการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมที่ยั่งยืน เช่น มูลนิธิเพื่อการพัฒนาจังหวัด ๓.๔ ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการความรู้ การจัดการกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของประชาชนและภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง																							

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ระบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)												ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด		
	๒๕๖๑			๒๕๖๒			๒๕๖๓			๒๕๖๔				๒๕๖๕				ล้านบาท	แหล่งเงิน
	๑	๒	๓	๑	๒	๓	๑	๒	๓	๑	๒	๓		๑	๒				
<p>ขั้นตอน</p> <p>ออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง และกำหนดองค์กรที่มีความคล่องตัวภายใต้หน่วยงานของรัฐที่มีอยู่แล้วเป็นกลไกขับเคลื่อนตามข้อ ๑.๑ ข้อ ๑.๒ และ ๑.๓ ข้างต้น ซึ่งมีระยะทำงานเบื้องต้น ๕ ปี และให้มีการประเมินผลเพื่อพิจารณาการดำเนินงานต่อขององค์กรดังกล่าว หรือพิจารณาจัดตั้งกลไกในรูปแบบอื่นต่อไป</p>																			

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ระบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)															ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด		
	๒๕๖๑			๒๕๖๒			๒๕๖๓			๒๕๖๔			๒๕๖๕				ล้านบาท	แหล่งเงิน				
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓						๔	
กิจกรรมที่ ๒ การปฏิรูประบบการสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็งเชิงประเด็นและกลไก : สิทธิและบทบาทชุมชน																						
วิธีการ ๑. จัดทำ พ.ร.บ.รองรับสิทธิชุมชนและบุคคลตามมาตรา ๔๓(๒) ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ๒๕๖๐ ขั้นตอน จัดทำร่าง พ.ร.บ. สิทธิชุมชนและบุคคลตามมาตรา ๔๓(๒) ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ๒๕๖๐																		หน่วยงานหลัก ได้แก่ คณะอนุกรรมการพิจารณาเสนอกฎหมายที่ต้องจัดทำใหม่เพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติและการปฏิรูปประเทศ / สำนักงานคณะกรรมการการปฏิรูปกฎหมาย	๑๐ ลป.	งบประมาณแผ่นดิน	ชุมชนได้รับการรับรองสถานภาพและสิทธิชุมชนขั้นพื้นฐานตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ๒๕๖๐	มีกฎหมายรองรับสิทธิชุมชนภายใน ๓ ปี

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ระบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
<p>๒. แก้ไข พ.ร.บ. สภาก่อตั้งชุมชน พ.ศ. ๒๕๕๑ หรือกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง ให้สภาก่อตั้งชุมชนมีบทบาทร่วมที่สำคัญในกระบวนการพัฒนาและขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะในระดับชุมชนท้องถิ่น และระดับชาติ</p> <p>ขั้นตอน</p> <p>๑. จัดทำร่าง พ.ร.บ. สภาก่อตั้งชุมชน พ.ศ. ๒๕๕๑ ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม</p> <p>๒. พัฒนาระบบและโครงสร้างการสนับสนุนที่มีประสิทธิภาพ</p> <p>๓. ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการความรู้ การจัดการกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และพัฒนาศักยภาพของประชาชนและภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง</p>																	หน่วยงานหลัก ได้แก่ พอช.	๑๐ ลป.	งบประมาณแผ่นดิน	สภาก่อตั้งชุมชนมีบทบาทร่วมที่สำคัญในกระบวนการพัฒนาและขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะในระดับชุมชนท้องถิ่นและระดับชาติ	มีกฎหมายและแผนพัฒนาระบบและโครงสร้างการสนับสนุนสภาก่อตั้งชุมชนภายใน ๒ ปี
<p>๓. ยกกระดับ พอช. จากองค์การมหาชนให้มี พ.ร.บ. รองรับเพื่อปฏิบัติภารกิจ ส่งเสริมความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนได้อย่างคล่องตัวและมีประสิทธิภาพ</p> <p>ขั้นตอน</p> <p>๑. จัดทำ พ.ร.บ. สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน</p> <p>๒. พัฒนาระบบและโครงสร้างการสนับสนุนที่มีประสิทธิภาพ</p> <p>๓. ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการความรู้</p>																	หน่วยงานหลัก ได้แก่ พอช.	๑๐ ลป.	งบประมาณแผ่นดิน	ส่งเสริมความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนให้มีคล่องตัวและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น	๑. มีกฎหมายว่าด้วยสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนแล้วเสร็จ ภายใน ๒ ปี ๒. มีแผนพัฒนาระบบและโครงสร้างการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ระบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
ขั้นตอน พัฒนาระบบกลไก และกระบวนการดำเนินโครงการที่ดินแปลงรวม																					
๓. พัฒนาระบบการบริหารจัดการแหล่งน้ำขนาดเล็กบนฐานการมีบทบาทการเป็นเจ้าของ และการมีส่วนร่วมโดยตรงของชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม เชื่อมโยงกับแผนพัฒนาแหล่งน้ำขนาดใหญ่ ขั้นตอน พัฒนาระบบกลไก และกระบวนการบริหารจัดการแหล่งน้ำขนาดเล็กของชุมชน โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน																	๕ ลบ.	งบประมาณแผ่นดิน	๑. บรรเทาภาวะภัยแล้ง ภาวะน้ำท่วม ให้กับชุมชนทั่วประเทศ ลดความเหลื่อมล้ำของการดำรงชีวิตขั้นพื้นฐานระหว่างคนในชนบทและคนในเมืองให้ใกล้เคียงกัน ๒. ชุมชนได้รับการส่งเสริมความเข้มแข็งตามกระบวนการประชาธิปไตย	มีกลไกการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการแหล่งน้ำขนาดเล็กของชุมชน โดยหน่วยงานรัฐให้การสนับสนุนงบประมาณและการบริหารภายใน ๑ ปี	

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ระบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)															ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด		
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				ล้านบาท	แหล่งเงิน				
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓						๔	
<p>๔. แก้ไข พ.ร.บ. ป่าไม้ พ.ศ. ๒๕๔๔ และ พ.ร.บ.อื่นๆ และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง</p> <p>ขั้นตอน</p> <p>จัดทำร่าง พ.ร.บ.ป่าไม้ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ร่าง พ.ร.บ.สวนป่าฉบับแก้ไขเพิ่มเติม และ แก้ไขกฎระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดอุปสรรค และจูงใจให้ชุมชนปลูกต้นไม้ยืนต้นมูลค่าสูงในที่ดินกรรมสิทธิ์</p>																		หน่วยงานหลัก ได้แก่ ทส.	๑๐ ลบ.	งบประมาณแผ่นดิน	ส่งเสริม สนับสนุน และจูงใจให้ประชาชน และชุมชนปลูกต้นไม้ยืนต้นมูลค่าสูงในที่ดินกรรมสิทธิ์เพื่อการออม และสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ	มีกฎหมายที่ส่งเสริมสนับสนุน จูงใจการปลูกต้นไม้ยืนต้นมูลค่าสูง อย่างเป็นรูปธรรม ภายใน ๒ ปี
<p>๕. จัดทำกฎกระทรวงเรื่องหลักประกันทรัพย์สินอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ตาม พ.ร.บ.หลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ.๒๕๕๘ มาตรา ๘(๖) และจัดทำ พ.ร.บ. ธนาकारต้นไม้</p> <p>ขั้นตอน</p> <p>๑. ออกเป็นกฎกระทรวงตามมาตรา ๘(๖) ตาม พ.ร.บ. หลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. ๒๕๕๘ เพื่อกำหนดให้ต้นไม้เป็นทรัพย์สินที่นำมาเป็นหลักประกันทางธุรกิจ</p> <p>๒. จัดทำร่าง พ.ร.บ. ธนาकारต้นไม้รองรับการส่งเสริมการปลูกไม้ยืนต้นมูลค่าสูง</p>																		หน่วยงานหลัก ได้แก่ พณ. / กค. / ธกส.	๑๐ ลบ.	งบประมาณแผ่นดิน	มีกลไกให้ต้นไม้เป็นหลักประกันทางธุรกิจและส่งเสริมการปลูกไม้ยืนต้นที่มีมูลค่าสูงทางเศรษฐกิจ เกิดการออมทรัพย์สินบนดินเพื่อความมั่นคงของประเทศ	๑. มีกฎหมายรองรับให้ต้นไม้เป็นหลักประกันทางธุรกิจ ภายใน ๑ ปี ๒. มีกฎหมายว่าด้วยธนาकारต้นไม้ ภายใน ๒ ปี

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ระบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด				
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					ล้านบาท	แหล่งเงิน						
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔									
เพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ การออม รองรับสังคมสูงวัย และการเพิ่มคุณค่า ทางสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ และนำเข้าสู่กระบวนการสานานิติ บัญญัติแห่งชาติ																									
๖. ส่งเสริมเครือข่ายวิชาการ วิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี เพื่อสนับสนุนการพัฒนา วิชาการ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และนวัตกรรม ชุมชน ให้เข้มแข็งและเป็นระบบ																					หน่วยงาน หลัก ได้แก่ เครือข่าย มราชภัฏ/ เครือข่าย มราชชมคค/ ทปอ./สกอ. /สวนช./ วธ.	๒๕๐ ลบ. (ปีละ ๕๐ ลบ.)	งบประมาณ แผ่นดิน	มีกลไกสนับสนุน การสร้างและ แลกเปลี่ยนองค์ ความรู้เพื่อชุมชน โดยชุมชน	๑. มีแผนแม่บทว่า ด้วยการ สนับสนุนการ พัฒนาวิชาการ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ภูมิปัญญา ท้องถิ่น และ นวัตกรรม ชุมชน แล้ว เสร็จภายใน ๒ ปี ๒. เกิดเครือข่าย วิชาการ วิทยาศาสตร์ และ เทคโนโลยี
ขั้นตอน																									
๑. จัดทำแผนแม่บทว่าด้วยการสนับสนุน การพัฒนาวิชาการ วิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และ นวัตกรรมชุมชน																									
๒. ขับเคลื่อนแผนแม่บทสู่การปฏิบัติ																									
๓. ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการความรู้ การจัดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และพัฒนาศักยภาพของประชาชนและ ภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง																									

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ระบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด				
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					๒๕๖๕				ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔									
																					อาชีวศึกษา / การ อาชีพ/ ภาคเอกชน /ภาค ประชา สังคม				หนุนเสริม ชุมชนเข้มแข็ง ครอบคลุม ทั่วประเทศ ภายใน ๕ ปี

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ระบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด			
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					ล้านบาท	แหล่งเงิน					
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔								
กิจกรรมที่ ๔ การปฏิรูประบบการสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็งเชิงประเด็นและกลไก: สวัสดิการชุมชน																								
วิธีการ ๑. แก้ไข พ.ร.บ. ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. ๒๕๔๖ โดยเน้นการสร้างความเข้มแข็งของระบบสวัสดิการชุมชนและชุมชน																				หน่วยงานหลัก ได้แก่ พม.	๕ ลบ.	งบประมาณแผ่นดิน	มีกลไกเสริมสร้างความเข้มแข็งของการจัดสวัสดิการชุมชน	มีกฎหมายสวัสดิการสังคมที่ส่งเสริมความเข้มแข็งของระบบสวัสดิการชุมชนอย่างเป็นรูปธรรมภายใน ๑ ปี
ขั้นตอน ๑. จัดทำร่าง พ.ร.บ. สวัสดิการสังคมฉบับแก้ไขเสนอ ครม. และ สนช. ๒. ดำเนินการตาม พ.ร.บ. ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม																								
วิธีการ ๒. จัดทำ พ.ร.บ. ส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคม พ.ศ.																				หน่วยงานหลัก ได้แก่ คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคม (คสป.) / พม.	๑๐ ลบ.	งบประมาณแผ่นดิน	มีกลไกและกระบวนการหนุนเสริมองค์กรภาคประชาสังคมให้เข้ามามีบทบาทในการมีส่วนร่วมและเป็นหุ้นส่วนกับภาครัฐและภาคส่วนอื่นในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน	๑. มีกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคม ๒. มีแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคม แล้วเสร็จภายใน ๑ ปี
ขั้นตอน ๑. เร่งรัดการนำร่าง พรบ. ส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคม ที่ดำเนินการโดยคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคม (คสป.) ที่เกิดขึ้นตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคม พ.ศ. ๒๕๕๘ เข้าสู่กระบวนการนิติบัญญัติ ๒. จัดทำแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคม																								

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ระบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					ล้านบาท	แหล่งเงิน			
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔						
กิจกรรมที่ ๕ การปฏิรูประบบการสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็งเชิงประเด็นและกลไก: เศรษฐกิจชุมชน																						
วิธีการ ๑. จัดทำ พ.ร.บ. สถาบันการเงินประชาชน ขั้นตอน เริ่ดการนำร่าง พ.ร.บ. สถาบันการเงินประชาชนที่ดำเนินการตามข้อเสนอของสภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) และสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) นำเข้าสู่กระบวนการนิติบัญญัติ ประสานร่วมกับคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ	→																	หน่วยงานหลัก ได้แก่ กค.	๑๐ สบ.	งบประมาณแผ่นดิน	มีกลไกหนุนเสริมความเข้มแข็งของการออมและเป็นแหล่งทุนโดยชุมชนเพื่อชุมชนรวมทั้งพัฒนาระบบพันธมิตรชุมชนเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการการเงินชุมชน	มีกฎหมายว่าด้วยสถาบันการเงินประชาชนแล้วเสร็จภายใน ๑ ปี
๒. พัฒนาระบบสัมมาชีพชุมชนในลักษณะ Matching model ระหว่างภาคธุรกิจเอกชนกับชุมชน ขั้นตอน ๑. จัดทำแผนพัฒนาระบบสัมมาชีพชุมชน ๒. ขับเคลื่อนการสร้างเศรษฐกิจและสัมมาชีพชุมชนสู่การปฏิบัติ ๓. ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการความรู้ การจัดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และพัฒนาศักยภาพของประชาชนและภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง																		หน่วยงานหลัก ได้แก่ พอช. / พน. หน่วยงานร่วม ได้แก่ มท. / กค. / พน. / มูลนิธิ สัมมาชีพ	๕๐๐ สบ. (๑๐๐ สบ. ต่อปี)	งบประมาณแผ่นดิน	เสริมสร้างระบบเศรษฐกิจชุมชน และพัฒนาศักยภาพการบริหารธุรกิจชุมชน (Community Business Administration - CBA) ตามมาตรา ๓๕ แห่งรัฐธรรมนูญ พ.ศ.๒๕๖๐	๑. มีแผนพัฒนาระบบสัมมาชีพชุมชนแล้วเสร็จภายใน ๑ ปี ๒. เกิดเศรษฐกิจและสัมมาชีพชุมชนครอบคลุมไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของตำบลทั้งหมดภายใน ๕ ปี

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ : ระบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด		
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					ล้านบาท	แหล่งเงิน				
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔							
<p>๓. จัดทำ พ.ร.บ.วิสาหกิจเพื่อสังคมให้เป็นกฎหมายส่งเสริมการทำงานเพื่อสังคมโดยใช้การทำงานเชิงธุรกิจ</p> <p>ขั้นตอน เร่งรัดการนำร่าง พ.ร.บ. วิสาหกิจเพื่อสังคม นำเข้าสู่กระบวนการนิติบัญญัติ</p> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-top: 10px;"> <p>ขับเคลื่อนผ่านคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย</p> </div>				→															<p>หน่วยงานหลัก ได้แก่ พม. / สสว.</p>	๑ ลป.	งบประมาณแผ่นดิน	การแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชนและสังคมของผู้ประกอบกิจการภาคเอกชน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล	มีกฎหมายว่าด้วยวิสาหกิจเพื่อสังคมแล้วเสร็จภายใน ๑ ปี
<p>๔. ผลักดันการพัฒนาสหกรณ์ทุกประเภทเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ป้องกันความเสี่ยงและอุปสรรคต่างๆ</p> <p>ขั้นตอน ปรับปรุง พ.ร.บ. สหกรณ์ กฎระเบียบ และมาตรการที่เกี่ยวข้องเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบสหกรณ์สำหรับเป็นเครื่องมือสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็งในทุกมิติ</p>				→															<p>หน่วยงานหลัก ได้แก่ กษ.</p>	๑๐ ลป.	งบประมาณแผ่นดิน	ชุมชนมีความเข้มแข็งในมิติต่างๆ บนฐานของการให้ประชาชนช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามหลักการและวิธีการสหกรณ์	มีการปรับปรุง พ.ร.บ. สหกรณ์ กฎระเบียบ และมาตรการที่เกี่ยวข้อง

๒.๔.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

การปรับปรุงหรือพัฒนากฎหมาย/กฎระเบียบที่สนับสนุนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ และการปฏิรูปประเทศด้านสังคม มีจำนวน ๑๕ ฉบับ โดยร่วมขับเคลื่อนการปรับปรุงและจัดทำกฎหมายใหม่ กับคณะกรรมการ/อนุกรรมการชุดอื่น/หน่วยงานอื่น จำนวน ๘ ฉบับ ดำเนินการแก้ไขกฎหมายเดิมจำนวน ๓ ฉบับ และจัดทำกฎหมายใหม่จำนวน ๔ ฉบับ ได้แก่

ประเด็นปฏิรูป	ผลักดันผ่านคณะกรรมการ/ อนุกรรมการชุดอื่น/ หน่วยงานอื่น	แก้ไขกฎหมายเดิม	จัดทำกฎหมายใหม่
๑. การปฏิรูประบบการ สร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง เชิงพื้นที่			- ออกระเบียบสำนัก นายกรัฐมนตรีว่าด้วยการ สร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง
๒. การปฏิรูประบบการ สร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง เชิงประเด็นและกลไก : สิทธิและบทบาทชุมชน	- (ร่าง) พ.ร.บ. รองรับสิทธิ ชุมชนและบุคคล - (ร่าง) พ.ร.บ. ยุติธรรมชุมชน	- แก้ไข พ.ร.บ. สภามงคล ชุมชน พ.ศ. ๒๕๕๑	- จัดทำ พ.ร.บ. สถาบัน พัฒนาองค์กรชุมชน - จัดทำ พ.ร.บ. ส่งเสริมและ อนุรักษ์วิถีชีวิตกลุ่มชาติ พันธุ์ พ.ศ. ....
๓. การปฏิรูประบบการ สร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง เชิงประเด็นและกลไก : ทรัพยากรและทุนชุมชน	- (ร่าง) พ.ร.บ. ธนาคารที่ดิน	- แก้ไข พ.ร.บ. ป่าไม้ พ.ศ. ๒๕๘๔ พ.ร.บ. อื่นๆ และ กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง - แก้ไข พ.ร.บ. หลักประกัน ทางธุรกิจ พ.ศ. ๒๕๕๘	- จัดทำ พ.ร.บ. ธนาคารต้นไม้
๔. การปฏิรูประบบการ สร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง เชิงประเด็นและกลไก : สวัสดิการชุมชน	- (ร่าง) พ.ร.บ. ส่งเสริมและ พัฒนาองค์กรภาคประชา สังคม พ.ศ.	- แก้ไข พ.ร.บ. ส่งเสริมการ จัดการสวัสดิการสังคม พ.ศ. ๒๕๔๖	
๕. การปฏิรูประบบการ สร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง เชิงประเด็นและกลไก : เศรษฐกิจชุมชน	- (ร่าง) พ.ร.บ. สถาบันการเงิน ประชาชน - (ร่าง) พ.ร.บ. วิสาหกิจเพื่อ สังคม	- ปรับปรุง พ.ร.บ. สหกรณ์ กฎระเบียบ และมาตรการ ที่เกี่ยวข้อง	

๒.๕ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๕ : การมีส่วนร่วม การเรียนรู้ การรับรู้ และการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม

การสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสังคม (Social Cohesion) สมาชิกในสังคมต้องรู้จักยอมรับความแตกต่าง มีความเคารพซึ่งกันและกัน และมีความเอื้ออาทรต่อกันภายใต้สังคมแห่งความสามัคคี โดยประเด็นการปฏิรูปการมีส่วนร่วมฯ ได้มุ่งเน้นการสร้างจิตสำนึกสาธารณะ การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนผ่านกิจกรรมทางสังคมบนพื้นที่สร้างสรรค์ในรูปแบบต่างๆ ซึ่งเป็นกลไกสำคัญหนึ่งในการสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสังคม

ประเด็นการปฏิรูปการมีส่วนร่วม การเรียนรู้ การรับรู้ และการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม ได้ให้ความสำคัญกับ (๑) การสร้างพลังจิตอาสา เพื่อสร้างจิตสำนึกส่วนรวมของประชาชนผ่านการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคม (๒) การสร้างพลังแผ่นดิน เพื่อพัฒนาศักยภาพและสร้างเอกภาพแก่กลุ่มอาสาสมัครรูปแบบต่างๆ (๓) การสร้างพลังสร้างสรรค์ เพื่อส่งเสริมกิจกรรมทางสังคมของคนทุกวัยผ่านการสร้างพื้นที่สร้างสรรค์ในรูปแบบต่างๆ และ (๔) การสร้างพลังภูมิคุ้มกัน เพื่อให้เกิดการใช้สื่อออนไลน์อย่างสร้างสรรค์ และประชาชนมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังและเตือนภัยทางสังคม

กรอบแนวคิดการปฏิรูปการมีส่วนร่วม การเรียนรู้ การรับรู้ และการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม

๒.๕.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์ : ประชาชนมีความเป็นพลเมืองดี มีคุณธรรม ถึงพร้อมด้วยความพอเพียง มีวินัย สุจริต จิตอาสา ในสังคมที่เป็นธรรมและไม่ทอดทิ้งกัน

๒.๕.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ : ๑ - ๕ ปี

๒.๕.๓ ตัวชี้วัด

- ๑) ประชาชนปฏิบัติตนเป็นจิตอาสาผ่านการดำเนินงานโครงการที่จัดโดยภาครัฐและเอกชนมีจำนวนมากขึ้น
- ๒) กลุ่มและเครือข่ายอาสาสมัครจิตอาสาได้รับการพัฒนาให้มีศักยภาพ และสามารถขึ้นทะเบียนเป็นจิตอาสาต้นแบบได้มากขึ้น
- ๓) พื้นที่การเรียนรู้ในชุมชนได้รับการพัฒนาให้มีชีวิต และกระจายตัวอยู่ในทุกรัฐภาคของประเทศไทย
- ๔) ประชาชนมีความรู้ในการบริโภคสื่ออย่างสร้างสรรค์ และสื่อออนไลน์ได้รับการเฝ้าระวังให้มีเนื้อหาสาระที่ปลอดภัยมากขึ้น

๒.๕.๔ งบประมาณและแหล่งเงิน

- ๑) งบประมาณของหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง
- ๒) การสนับสนุนจากภาคเอกชนและภาคประชาสังคม
- ๓) การระดมทุนจากกิจกรรมจิตอาสาเพื่อประโยชน์สาธารณะ

๒.๕.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม																	
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : การมีส่วนร่วม การเรียนรู้ การรับรู้ และการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม																	
กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)										ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด		
	๒๕๖๑		๒๕๖๒		๒๕๖๓		๒๕๖๔		๒๕๖๕			ล้านบาท	แหล่งเงิน				
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒						๓	๔
กิจกรรมที่ ๑ สร้างพลังจิตอาสา																	
<p>๑.๑. โครงการจิตอาสา “เราทำดีด้วยหัวใจ”</p> <p>วิธีการ ดำเนินกิจกรรมเพื่อสร้างจิตสำนึกเพื่อส่วนรวม สานต่อพระราชนิพนธ์ของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวให้เกิดขึ้นในทุกจังหวัดอย่างต่อเนื่อง โดยให้จัดทำเป็นวาระแห่งชาติ</p> <p>ขั้นตอน ๑. จัดกิจกรรมอาสาสมัครในทุกจังหวัดเพื่อให้ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่/ชุมชนของตนเอง ๒. จัดให้ประชาชนทุกระดับมีส่วนร่วมโดยให้เข้าร่วมกิจกรรมที่สนใจ และมีการจัดกิจกรรมต่อเนื่อง ๓. สนับสนุนให้สถาบันครอบครัวมีส่วนร่วมในกิจกรรมอาสา โดยสมาชิกในครอบครัวได้มีโอกาสใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ร่วมกัน</p>														<p>หน่วยงานหลัก ได้แก่ มท.</p> <p>หน่วยงานร่วม ได้แก่ พม./นร./กท.</p>	<p>งบประมาณแผ่นดิน</p>	<p>คนไทยมีสำนึกจิตอาสา และรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม โดยได้รับการปลูกฝังผ่าน การดำรงชีวิตประจำวัน อย่างสม่ำเสมอ</p>	<p>ประชาชนลงทะเบียนเข้าร่วมและลงมือปฏิบัติกิจกรรมจิตอาสาเพื่อสังคมเพิ่มขึ้น</p>

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : การมีส่วนร่วม การเรียนรู้ การรับรู้ และการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)														ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด		
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				ล้านบาท			แหล่งเงิน					
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒			๓			๔	
<p>๔. จัดโครงสร้างการขับเคลื่อนพลังจิตอาสาให้มีความสอดคล้องเชื่อมโยงทั้งระดับประเทศ จังหวัด อำเภอ และตำบล โดยแยกภารกิจของจิตอาสาตามความสนใจและลักษณะงานของแต่ละหน่วยงาน</p> <p>๕. ประชาสัมพันธ์ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงาน</p>																					
<p>๑.๒ โครงการจิตอาสาพระราชัฐเพื่อสังคม สุขภาวะ</p> <p>วิธีการ</p> <p>สนับสนุนให้เกิดการสานพลังความร่วมมือภาคีที่หลากหลายแบบกลไกประชารัฐในพื้นที่ ๗๗ จังหวัด ในการเสริมสร้างจิตสำนึกพึ่งตนเองของภาคประชาชน</p> <p>ขั้นตอน</p> <p>๑. พัฒนาระบบสนับสนุนเครือข่ายจิตอาสาพระราชัฐเพื่อสังคมในทุกจังหวัด โดยจัดทำฐานข้อมูลประชาชนที่อยู่ในภาวะยากลำบาก เพื่อเตรียมการสำหรับการช่วยเหลืออย่างเหมาะสม</p>																	<p>หน่วยงานหลัก ได้แก่ สช./สสส./พม.</p> <p>หน่วยงานร่วม ได้แก่ มท./พอช.</p>	๑๕๐ ลป./ปี	งบประมาณแผ่นดิน - สช. - สสส. - สร. - พม.	เครือข่ายจิตอาสาพระราชัฐมีความร่วมมือในทุกระดับ (ระดับพื้นที่/จังหวัด/ประเทศ) เพื่อเสริมสร้างสังคมสุขภาวะที่อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข	<p>๑. มีพลเมืองผู้มีจิตอาสาในพื้นที่ทั่วประเทศ ๑๐๐,๐๐๐ คน</p> <p>๒. มีศูนย์จิตอาสาพระราชัฐกระจายอยู่ทั่วทุกจังหวัด ไม่น้อยกว่า ๗๗ ศูนย์</p> <p>๓. มีเครือข่ายจิตอาสาพระราชัฐทั่วประเทศ ไม่น้อยกว่า ๘๗๘ เครือข่าย</p>

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : การมีส่วนร่วม การเรียนรู้ การรับรู้ และการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)															ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	
	๒๕๖๑			๒๕๖๒			๒๕๖๓			๒๕๖๔			๒๕๖๕				ล้านบาท	แหล่งเงิน			
	๑	๒	๓	๑	๒	๓	๑	๒	๓	๑	๒	๓	๑	๒	๓						
<p>ขั้นตอน</p> <p>๑. พัฒนา “Application ของอาสาสมัคร” ออนไลน์ในระบบสมาร์ตโฟน อาทิ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และ “Application จิตอาสา” - ภาครัฐ/เอกชน/ประชาสังคมร่วมกัน พัฒนาระบบเครือข่ายของอาสาสมัคร หรือจิตอาสาประเภทต่าง ๆ ให้อยู่ในระบบที่ประชาชนทุกระดับสามารถเข้าถึงได้ โดยพัฒนาผ่านระบบรูปแบบ Application ในสมาร์ตโฟน</p> <p>- พัฒนาข้อมูลการดำเนินการของอาสาสมัคร และจิตอาสาในระดับพื้นที่ต่างๆ ให้เป็นระบบที่สามารถเข้าถึงและตรวจสอบการดำเนินงานได้ง่าย</p> <p>๒. ให้มีองค์กรกลาง/ศูนย์ประสานงาน เครือข่ายอาสาสมัครและจิตอาสาพระราชารัฐระดับจังหวัด/ประเทศ เป็นเครือข่ายช่วยเหลือสังคม</p> <p>๓. จัดกิจกรรมสานสัมพันธ์เครือข่ายอาสาสมัคร เพื่อร่วมกำหนดแผนงาน/โครงการประจำปี</p>																		ภาคธุรกิจ/ มูลนิธิ/ชมรม/ สมาคม/ คณะทำงาน ภาครัฐเพื่อ สังคม (E๖)			๒. มีระบบฐานข้อมูลการขึ้นทะเบียนเครือข่ายอาสาสมัครของประเทศ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : การมีส่วนร่วม การเรียนรู้ การรับรู้ และการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)															ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	
	๒๕๖๑			๒๕๖๒			๒๕๖๓			๒๕๖๔			๒๕๖๕				ล้านบาท	แหล่งเงิน			
	๑	๒	๓	๑	๒	๓	๑	๒	๓	๑	๒	๓	๑	๒	๓						
<p>๔. พัฒนาระบบฐานข้อมูลอาสาสมัคร โดยขึ้นทะเบียน จัดประเภททั่วไป/เฉพาะด้านของข้อมูลอาสาสมัคร จัดอาสา องค์กร และรายงานบุคคล</p> <p>๕. พัฒนาเครือข่ายอาสาสมัครไปสู่การจัดทะเบียนเป็นองค์กรสาธารณะประโยชน์</p> <p>๖. สร้างกระแสสังคม ระดมทุน ก่อตั้งกองทุน และจัดระบบการบริหารจัดการ</p>																					
<p>๒.๒ โครงการเร่งรัดฟื้นฟูกิจการลูกเสือไทย ให้กิจกรรมลูกเสือเป็นกลไกในการสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองดี มีความพอเพียง มีจิตสาธารณะ</p> <p>วิธีการ</p> <p>๑. ส่งเสริมให้การฝึกอบรมลูกเสือเป็นกิจกรรมหลักในการพัฒนาผู้เรียนทั้งในและนอกสถานศึกษา</p> <p>๒. ผลักดันให้การฝึกอบรมลูกเสือเป็นแนวปฏิบัติตามยุทธศาสตร์และหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ</p> <p>๓. ปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารจัดการในการพัฒนากิจกรรมลูกเสือ</p>																		หน่วยงานหลัก ได้แก่ ศร./กก.	งบประมาณแผ่นดิน	จิตสำนึกสาธารณะของเด็กเยาวชน และประชาชนทั่วไป ได้รับการพัฒนา/ส่งเสริมผ่านกระบวนการกิจกรรมลูกเสือ	<p>๑. มีการจัดกิจกรรมสร้างเครือข่ายจิตอาสาผ่านกระบวนการลูกเสือในทุกชุมชน</p> <p>๒. พ.ร.บ.ลูกเสือ พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้รับการปรับปรุงแก้ไข</p> <p>๓. หลักสูตรลูกเสือของสถานศึกษาทั่วประเทศได้รับการพัฒนาให้มี</p>

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : การมีส่วนร่วม การเรียนรู้ การรับรู้ และการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
<p>ขั้นตอน</p> <p>๑. ปรับปรุงหลักสูตรให้มีความทันสมัยต่อการเปลี่ยนของโลกยุคปัจจุบัน ชุมชนและเทคโนโลยีสมัยใหม่</p> <p>๒. พัฒนาบุคลากรในระดับนโยบายและครูผู้สอนด้านกิจกรรมลูกเสือ</p> <p>๓. ปรับปรุงแก้ไข พ.ร.บ. ลูกเสือ พ.ศ. ๒๕๕๑ ให้มีความคล่องตัวด้านโครงสร้างและงบประมาณ</p> <p>๔. ปรับปรุงการบริหารทรัพย์สินของสำนักงานลูกเสือแห่งชาติให้สามารถหารายได้ในรูปแบบต่างๆ เพื่อพัฒนากิจกรรมของค่ายลูกเสือให้เกิดศักยภาพ</p>																				ความทันสมัย	
<p>๒.๓ ขับเคลื่อนสภาเด็กและเยาวชนให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ด้านวิชาการ การศึกษา สุขภาพ กีฬา และวัฒนธรรมในท้องถิ่นของเด็กและเยาวชน</p> <p>วิธีการ</p> <p>๑. สนับสนุนการจัดตั้งตัวแทนของสภาเด็กและเยาวชนเพิ่มขึ้นในระดับชุมชนและตำบล เพื่อให้มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนใน</p>																	หน่วยงานหลัก ได้แก่ พม./มท./ศธ.	งบประมาณแผ่นดิน	๑. สภาเด็กและเยาวชนมีกิจกรรมในการพัฒนาชุมชนและสังคม ๒. สภาเด็กและเยาวชนเป็นเวทีสำหรับเด็กและเยาวชนในการจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์	๑. ร้อยละ ๒๐ ของสภาเด็กและเยาวชนผ่านเกณฑ์มาตรฐานในแต่ละปี ๒. สภาเด็กและเยาวชน ๗,๗๗๕ แห่ง มีกิจกรรมในการพัฒนา	

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : การมีส่วนร่วม การเรียนรู้ การรับรู้ และการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)															ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔				ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓					
<p>ระดับพื้นที่ และบูรณาการกับกิจกรรมในชุมชนร่วมกับภาคีอื่น</p> <p>๒. ยกระดับและเชื่อมโยงฐานข้อมูลของสภาเด็กและเยาวชน กับข้อมูลของกรมกิจการเด็กและเยาวชนของ พม.</p> <p>ขั้นตอน</p> <p>๑. ผลักดันให้สภาเด็กและเยาวชน ๗,๗๗๕ แห่ง มีกิจกรรมสำคัญ อาทิ ๑) ขยายเครือข่ายจิตอาสา ๑ สภา ๑ กิจกรรมจิตอาสา ๒) กิจกรรมต่อต้านยาเสพติด ป้องกันทุจริต รักษาสิ่งแวดล้อม รณรงค์ปลอดภัยบนท้องถนน และ ๓) กิจกรรมกับผู้เสียเปรียบในสังคมและผู้ด้อยโอกาส</p> <p>๒. พัฒนาระบบฐานข้อมูลในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการปฏิบัติงานของสภาเด็กและเยาวชน</p>																				ชุมชนและสังคมอย่างน้อย ๓ กิจกรรมต่อปี

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : การมีส่วนร่วม การเรียนรู้ การรับรู้ และการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)															ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑			๒๕๖๒			๒๕๖๓			๒๕๖๔			๒๕๖๕				ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๑	๒	๓	๑	๒	๓	๑	๒	๓	๑	๒	๓					
กิจกรรมที่ ๓ พลังสร้างสรรค์																				
๓.๑ สร้างศูนย์การเรียนรู้ทักษะชีวิต																				
วิธีการ																				
๑. สร้าง/พัฒนานวัตกรรมและพิพิธภัณฑ์ชุมชน โดยขยายพื้นที่การเรียนรู้ตลอดชีวิตในรูปแบบพิพิธภัณฑ์หรืออนาคารทางวัฒนธรรมและห้องสมุดมีชีวิต ที่มีความทันสมัย และประชาชนทุกระดับสามารถเข้าถึงได้																				
๒. สนับสนุนและสร้างแรงจูงใจให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดพื้นที่ทางสังคม																				
๓. พัฒนาระบบการระดมทุนเพื่อกิจกรรมทางสังคม																				
๔. ส่งเสริมและพัฒนาศูนย์การเรียนรู้/ศูนย์การอบรม (Learning Center) ในระดับศูนย์กลาง ที่เน้นการเรียนรู้ทักษะชีวิตเพื่อให้เข้าถึงได้ตลอดทุกช่วงวัย เช่น ทักษะรับมือภัยพิบัติทางธรรมชาติ ทักษะการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน (CPR)																				
<p>หน่วยงานหลัก ได้แก่ มท./ดศ./ศธ. OKMD</p> <p>หน่วยงานร่วม ได้แก่ ม.เกษตรฯ / สสส./สวทช./สำนักงานเขต กทม./เอกชน</p>																				
<p>ประชาชนในชุมชนมีโอกาสในการเข้าถึงศูนย์การเรียนรู้ที่มีชีวิตในพื้นที่ได้เพิ่มขึ้น</p>																				
<p>๑. ทุกจังหวัด มีห้องสมุดและศูนย์การเรียนรู้ที่มีชีวิต</p> <p>๒. มีห้องสมุดชุมชนเพิ่มขึ้นปีละ ๑๐ แห่ง</p> <p>๓. มีกิจกรรมห้องสมุดมีชีวิตเคลื่อนที่อย่างน้อยปีละ ๑๐ ครั้ง</p> <p>๔. มีห้องสมุดมีชีวิตที่เหมาะสมกับพื้นที่ในอาคารสูงร่วมกับภาคเอกชนปีละ ๕ แห่ง</p>																				

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : การมีส่วนร่วม การเรียนรู้ การรับรู้ และการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)															ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	
	๒๕๖๑			๒๕๖๒			๒๕๖๓			๒๕๖๔			๒๕๖๕				ล้านบาท	แหล่งเงิน			
	๑	๒	๓	๑	๒	๓	๑	๒	๓	๑	๒	๓	๑	๒	๓						
<p>๓.๒ ขับเคลื่อนคลังปัญญาผู้สูงอายุและโรงเรียนผู้สูงอายุ</p> <p>วิธีการ</p> <p>๑. จัดให้มีศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ ครอบคลุมทุกตำบล</p> <p>๒. จัดกิจกรรมให้ผู้สูงอายุมีเวทีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และทำกิจกรรมร่วมกันในพื้นที่ในรูปแบบโรงเรียนผู้สูงอายุโดยให้ชมรมผู้สูงอายุมีส่วนร่วม</p> <p>ขั้นตอน</p> <p>๑. จัดหาสถานที่เพื่อจัดตั้งและขยายโรงเรียนผู้สูงอายุ ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - อาคารเรียนเก่า อาคารร้างในตำบล ศาลากลางบ้าน ศาลาประชาคม - วัด ที่ตั้งของชมรมผู้สูงอายุ ฯลฯ โดยให้ขึ้นอยู่กับบริบทของพื้นที่ที่เหมาะสม - รัฐ โดย พม. สนับสนุนงบประมาณสร้างหรือซ่อม หรือปรับปรุงให้เหมาะสม สามารถดำเนินกิจกรรมได้ - ที่ดินว่างเปล่า พร้อมก่อสร้างอาคารใหม่ 																	<p>หน่วยงานหลัก พม./มท.</p> <p>หน่วยงานร่วม วัด/มูลนิธิ</p>	๖,๓๗๗/ (แหล่งละไม่เกิน ๑ ลบ.)	ปม.ประจำปีของกรมผู้สูงอายุ	<p>๑. ผู้สูงอายุได้รับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ตามศักยภาพที่เหมาะสม</p> <p>๒. คนในชุมชนได้รับถ่ายทอดภูมิปัญญา/องค์ความรู้จากผู้สูงอายุในชุมชน</p>	<p>๑. มีศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ ครอบคลุมทุกตำบลภายใน ๕ ปี อย่างน้อยตำบลละ ๑ แห่ง</p> <p>๒. จัดระดับการพัฒนาสู่มาตรฐานร้อยละ ๒๐ ในแต่ละปีของจำนวนตำบลในแต่จังหวัด</p> <p>๓. มีเวทีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และทำกิจกรรมร่วมกันในพื้นที่ในรูปแบบโรงเรียนผู้สูงอายุ ภายใน ๕ ปี ในทุกอำเภอ</p>

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : การมีส่วนร่วม การเรียนรู้ การรับรู้ และการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)															ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑			๒๕๖๒			๒๕๖๓			๒๕๖๔			ล้าน บาท		แหล่งเงิน					
	๑	๒	๓	๑	๒	๓	๑	๒	๓	๑	๒	๓	๑	๒			๓	๔		
<p>๒. จัดกิจกรรม อาทิ</p> <ul style="list-style-type: none"> - กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยพัฒนาทักษะเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ผู้สูงอายุ เพิ่มพูนทักษะถ่ายทอด ภูมิปัญญา เป็นเวทีในการพบปะใช้ เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ - ส่งเสริมกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ ในตำบลให้เชื่อมโยง/บูรณาการกับ เครือข่ายกลุ่มแม่บ้าน และกลุ่มสตรี ในชุมชน 																	๗๒๕.๕ ลป.	งปม. ประจำ ปีของ กรม กิจการ ผู้สูงอายุ		โดยให้ชมรม ผู้สูงอายุมี ส่วนร่วม
<p>๓.๓ พัฒนาศูนย์เด็กเล็กเป็นพื้นที่ส่งเสริม พัฒนาการของเด็ก</p> <p>วิธีการ</p> <ol style="list-style-type: none"> ยกระดับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นพื้นที่ พัฒนาการเด็กทั้งทางกายและจิตใจ สร้างเสริมศักยภาพด้านองค์ความรู้ ทักษะคิดด้านจิตวิทยาและทักษะการดูแล เด็กปฐมวัยแก่บุคลากรในศูนย์เด็กเล็กให้ ถึงพร้อม มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน ที่กำหนด 																	หน่วยงานหลัก ได้แก่ มท./พม./วส. หน่วยงานร่วม ได้แก่ ศธ./สธ.	งบ ประมาณ แผ่นดิน - มท. - กรม การ ศาสนา - ศธ.	๑. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้รับการยกระดับให้ได้มาตรฐานตามหลักเกณฑ์ของ อปท. มากขึ้น ๒. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นพื้นที่ ส่งเสริมพัฒนาการเด็กทั้ง ทางกายและจิตใจ	๑. ร้อยละ ๘๐ ของ ศูนย์พัฒนาเด็ก เล็กทุกแห่ง เป็นไปตาม มาตรฐานการ ดำเนินงานศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก ของอปท. ๒. มีศูนย์พัฒนา เด็กเล็กต้นแบบ อย่างน้อย ร้อยละ ๔๐

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : การมีส่วนร่วม การเรียนรู้ การรับรู้ และการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)															ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	
	๒๕๖๑			๒๕๖๒			๒๕๖๓			๒๕๖๔			๒๕๖๕		ล้านบาท		แหล่งเงิน				
	๑	๒	๔	๑	๒	๔	๑	๒	๔	๑	๒	๔	๑	๒				๔			
<p>๓.๔ ขยายเครือข่ายวิทยุ/การสื่อสารให้ชุมชนเพื่อช่วยเหลือสาธารณะ: วิทยุชุมชน</p> <p>วิธีการ</p> <p>๑. พัฒนารูปแบบการดำเนินการจากแนวคิดต้นแบบ จส. ๑๐๐</p> <p>๒. พัฒนาศักยภาพอาสาสมัครในชุมชนในการบริหารวิทยุชุมชน</p> <p>๓. สนับสนุนให้วิทยุชุมชนเป็นสื่อกลางข้อมูลข่าวสารในท้องถิ่น โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วม การบริหารจัดการ และสาระสำคัญของข้อมูล เช่น การป้องกันภัยพิบัติ การรักษาสงแวดล้อม และการป้องกันยาเสพติด เป็นต้น</p> <p>ขั้นตอน</p> <p>๑. ถอดบทเรียนรูปแบบวิทยุชุมชนจากแนวคิดต้นแบบ จส.๑๐๐</p> <p>๒. เปิดรับสมัครอาสาสมัครในชุมชนเพื่อสนับสนุนงานวิทยุชุมชน</p> <p>๓. อบรมพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครในการใช้วิทยุชุมชนเป็นสื่อกลางข้อมูลข่าวสารในท้องถิ่น</p>																	<p>หน่วยงานหลัก ได้แก่ กรมประชาสัมพันธ์ /มท.</p> <p>หน่วยงานร่วม ได้แก่ จส.๑๐๐ / ภาคประชาชน/ เครือข่ายวิทยุชุมชน</p>	๐.๕ ลบ.	กรมประชาสัมพันธ์	<p>๑. เครือข่ายวิทยุชุมชนมีศักยภาพในการช่วยเหลือสาธารณะ</p> <p>๒. ประชาชนมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวัง ป้องกัน แก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชน</p>	<p>๑. วิทยุชุมชนมีรูปแบบการดำเนินงานในลักษณะเดียวกับ จส.๑๐๐ เพิ่มขึ้น</p> <p>๒. มีการจัดอบรมพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครในชุมชนในการบริหารวิทยุชุมชนอย่างน้อย ปีละ ๒ ครั้ง</p>

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : การมีส่วนร่วม การเรียนรู้ การรับรู้ และการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)												ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด			
	๒๕๖๑			๒๕๖๒			๒๕๖๓			๒๕๖๔				ล้านบาท	แหล่งเงิน					
	๑	๒	๓	๑	๒	๓	๑	๒	๓	๑	๒	๓								
กิจกรรมที่ ๔ หลังภูมิคุ้มกัน																				
๔.๑ จัดทำมาตรฐานดูแลสื่อออนไลน์																				
วิธีการ																				
๑. สนับสนุนสมาคมผู้ผลิตสื่อออนไลน์ร่วมมือกันจัด rating หรือ ประเภทของเนื้อหาสื่อข่าวสารประเภทต่าง ๆ ก่อนเผยแพร่																				
๒. สนับสนุนให้มีความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการจัดทำระบบตรวจสอบข้อมูลข่าวสารบน Smart Phone																				
๓. ส่งเสริมให้ผลิตและเพิ่มสัดส่วนรายการที่เหมาะสมกับแต่ละช่วงวัย มีเนื้อหาที่ส่งเสริมความรู้วิชาการ คุณธรรมจริยธรรม และทักษะชีวิต																				
ขั้นตอน																				
๑. จัดประเภทเนื้อหาสื่อออนไลน์ตามระบบสีและแสดงผลบนหน้าเนื้อหาดังกล่าว																				
- แดง = ข่าวลวง ไม่น่าเชื่อถือ ยังไม่ได้รับการคัดกรอง																				
- เหลือง = อยู่ในระหว่างดำเนินการคัดกรองข่าว																				
																หน่วยงานหลัก ได้แก่ กรมประชาสัมพันธ์/คส.		งบประมาณแผ่นดิน	สื่อมีการจัดทำรายการที่มีเนื้อหาในเชิงสร้างสรรค์ในสัดส่วนที่เพิ่มขึ้น	รายการที่มีเนื้อหาส่งเสริมความรู้วิชาการ คุณธรรมจริยธรรม และทักษะชีวิต เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๐ ในแต่ละปี

แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ : การมีส่วนร่วม การเรียนรู้ การรับรู้ และการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม

กิจกรรม	ระยะเวลา (พ.ศ. / ไตรมาส)															ผู้รับผิดชอบ	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑			๒๕๖๒			๒๕๖๓			๒๕๖๔			๒๕๖๕				ล้านบาท	แหล่งเงิน		
	๑	๒	๓	๑	๒	๓	๑	๒	๓	๑	๒	๓	๑	๒	๓					
Watch Dog (DCWD) โดยเน้นใช้งานเฉพาะอุปกรณ์ที่สามารถเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต (ไม่ใช่ระบบร้องเรียนทางโทรศัพท์) ๒. จัดให้มีระบบบริหารจัดการซึ่งเป็นลักษณะของการแสดงจุดสี หรือหน้าหนักของข้อร้องเรียน ๓. ให้มีกลไกบริหารจัดการข้อมูล/ข่าวสารเพื่อการเฝ้าระวังทางสังคม อาทิ ศูนย์อำนวยการบริหารจัดการและบูรณาการข้อมูลข่าวสารเรื่องราวร้องเรียน/ร้องทุกข์ของประชาชน คณะกรรมการอำนวยการดิจิทัลเพื่อการเฝ้าระวังทางสังคม ๔. ให้ประชาชนส่งข้อมูลข่าวสาร เรื่องราวร้องทุกข์เข้าสู่ระบบดิจิทัลเฝ้าระวังผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล																				

๒.๕.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

-

ภาคผนวก

รายชื่อคณะกรรมการปฏิรูปประเทศ ด้านสังคม

๑. นายปิติพงศ์ พิ๋งบุญ ณ อยุธยา	ประธานกรรมการ
๒. หม่อมราชวงศ์จักรธร จิตรพงศ์	กรรมการ
๓. นายต่อพงศ์ เสลานนท์	กรรมการ
๔. นายไมตรี อินทุสุต	กรรมการ
๕. พลเอก รณชัย มัญชุสุนทรกุล	กรรมการ
๖. นายวินัย ตะห์ลัน	กรรมการ
๗. นายวิเชียร ขวาลิต	กรรมการ
๘. นายสมเดช นิลพันธุ์	กรรมการ
๙. นายสุรินทร์ จิรวินิชย์	กรรมการ
๑๐. นายอโณทัย ฤทธิปัญญาวงศ์	กรรมการ
๑๑. นายเอ็นนู ซื่อสุวรรณ	กรรมการ
๑๒. นายอำพล จินดาวัฒนะ	กรรมการ
๑๓. นางชุตินาฏ วงศ์สุบรรณ	กรรมการและเลขานุการ
๑๔. นางสาววรวรรณ พลิกามิน	ผู้ช่วยเลขานุการ
๑๕. นางสุชาดา ชัยมกร	ผู้ช่วยเลขานุการ

รายชื่อคณะอนุกรรมการปฏิรูปประเทศ ด้านสังคม

๑. นายสุรินทร์ จิรวินิชย์	ประธานอนุกรรมการ
๒. นายต่อพงศ์ เสลานนท์	อนุกรรมการ
๓. นายไมตรี อินทสุต	อนุกรรมการ
๔. พลเอก รณชัย มัญชุสุนทรกุล	อนุกรรมการ
๕. นายอโณทัย ฤทธิปัญญาวงศ์	อนุกรรมการ
๖. นายเอ็นนู ซื่อสุวรรณ	อนุกรรมการ
๗. อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๘. นายจารึก ไชยรักษ์	อนุกรรมการ
สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ	
๙. ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๑๐. กรรมการผู้อำนวยการใหญ่บริษัท อสมท. จำกัด (มหาชน) หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๑๑. นางสาววรรรณ พลิตามิน	อนุกรรมการ
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	
๑๒. นางสาวกัญญารักษ์ ศรีทองรุ่ง	ผู้ช่วยเลขานุการ
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	
๑๓. นางสาวศรี ศรีงาม	ผู้ช่วยเลขานุการ
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	

สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการปฏิรูปประเทศ
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
๙๖๒ ถนนกรุงเกษม แขวงวัดโสมนัส เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพฯ ๑๐๑๐๐
โทรศัพท์ ๐๒ ๒๘๐ ๔๐๘๕ ต่อ ๖๒๒๑ - ๓๙ โทรสาร ๐๒ ๒๘๒ ๙๑๔๙
www.nesdb.go.th